

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1876

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΡΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδος Σταδίου, 6.

1876.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος Συνδρομὴ ἑτησίαι ἕν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ Ἀλλοδ. φρ. 20 — Λι συνδρομαὶ εἰς, ἀπὸ 1 (αν. ἐκὰς). 24 Ὀκτωβρίου 1876 ἔτος καὶ ἕντος ἑτάσει — Τηρ. πραγ. φύλλον 1, 20 — Γραφ. τῆς Διοικήσεως: Ὀδ. Σαδίου, 6.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΤΡΙΚΙΟΝ ΝΑΥΚ

Συνήκουσθαι σελ. 657.

Ἄ τὸ πάθος τοῦ κεφαλαίου.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς σκέψεως ὁ Γέρω-Πέτρος εἶπε γελῶν.—Τὸ δικονομητικὸν κεφάλαιον ἔχει ἐν ἐλάττωμα, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ τὸ τοκίσῃ.

— Καὶ δὲν κλέπτεται ὁμοίως, ἀπήνησεν ὁ διδάσκαλος. Ἀρχαῖός τις σοφός, πλούσιος ἄμα καὶ σοφός, ὁ Βίας, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν γενεθλίαν πόλιν του, ἦν ὁ ἐχθρὸς κατέλαβεν, ἀπῆλθε μὲ κενὰς τὰς χεῖρας. Οἱ γείτονες τῷ ἐξέφρασαν τὴν ἐκπληξίην των. «Τὰ πάντα φέρω μετ' ἐμοῦ, ἀπεκρίθη (ἐννοῶν τὰς γνώσεις του), ἤτοι τὴν περιουσίαν ἐκείνην ἦν οὔτε οἱ ἐχθροὶ οὔτε οἱ κλέπται δύναται ν' ἀφαιρέσωσιν.»

— Τί σημαίνει τὸ τοκίζω; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσήφ.

— Τοῦτο εἶναι ἀπλοῦστατον, τῷ εἶπεν ὁ πατήρ του, ὅστις ἦτο παρών. Ὅταν οἰκονομήσῃς 100 δραχμὰς, ἀντὶ νὰ ἀγοράσῃς ἐργαλεῖα ἢ πρώτας ὕλας, τὰς δανείζῃς εἰς ἕνα ἄλλον ὁ δανειστής τὰς λαμβάνει διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἀνάγκας του καὶ εὐχαριστῶς σοὶ δίδει 12 δρ. τὸ ἔτος, καὶ τοῦτο λέγεται τόκος. Βῆναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τῷ ἐνοικιάζῃς μίαν οἰκίαν ἢ πληρώνει τὸ ἐνοίκιον τῶν δανεισθέντων χρημάτων.

Διδάσκαλος.—Τὸ ἐνοίκιον τοῦτο ἐπὶ χρημάτων λέγεται τόκος, ἐπὶ αἰκινήτων ἐνοίκιον, ἐπὶ γαιῶν μίσθωμα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ προσώπων, καὶ οὕτω καθέξῃς.

— Ἦκουσα, εἶπεν ὁ Γρηγόριος, ὁ ὅποιος εἰργάσθη χρόνον τινὰ εἰς τὴν πρωτεύουσάν, ὅτι δανείζουσι καὶ χρήματα χωρὶς νὰ ζητῶσι τόκον.

Διδάσκαλος.—Τοῦτο δύναται νὰ γείνη χάριν φιλίας ἢ συμπαιθείας. Ἐὰν ὁ ἀδελφός σας ἔχασε τὴν περιουσίαν του καὶ τῷ δώσῃτε οἰκίαν ἐν τῇ οἰκίᾳ σας, εἶναι ἔργον ἀδελφικὸν ἐκ μέρους σας ἔὰν ὁ φίλος σας ἦναι στενοχωρημένος καὶ τὸν βοηθήσῃτε διὰ τινος χρηματικῶν ποσοῦ, δανείζοντες αὐτῷ ἄνευ τόκου, ἢ καὶ χαρίζοντες αὐτῷ τοῦτο, ἢ εὐχαριστήσῃτε τὴν καρδίαν σας, καὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ σὰς ἐπαινέσῃ. Ἄλλ' ἀπαντα ταῦτα δὲν εἶναι ἐργασίαι ἐμπορικαὶ ἢ βιομηχανικαὶ, δὲν παράγει τις οὐ-

τω. Ἐκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ συχναίως τὸ χρέος νὰ ἀπολαμβάνῃ ἐντίμως ἐκ τῶν κεφαλαίων του ὅσον περισσότερον δύναται.

Γέρω-Πέτρος (εἰς τὸν ἀνεψιὸν του Γρηγόριον).—Οἱ φίλοι σου, οἱ ὅποιοι εἶναι τόσον καλοὶ, ἐργάζονται δωρεάν;

Γρηγόριος.—Τοῦτο διαφέρει. Ἡ ἐργασία κουράζει, ἔπειτα ὁ ἐργάτης ἔχει ἀνάγκη νὰ ζήσῃ ἐνῷ ἔταν δανείζῃ τις δὲν κοπιᾷ. ἔπειτα οἱ κεφαλαιοῦχοι εἶναι πάντοτε πλούσιοι.

Διδάσκαλος.—Ὁ ἐργάτης πληρώνεται διότι προσφέρει ὑπηρεσίαν, καὶ ὁ κεφαλαιοῦχος πληρώνεται ἐπίσης διότι προσφέρει ὑπηρεσίαν. Σεῖς οἱ ἐργάται βλέπετε μόνον τὴν χειροποίητον ἐργασίαν, ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχεν ἄλλος τρόπος δι' οὗ νὰ ὑπηρετήσῃ τις τὸν ἄνθρωπον. Δύναται τις, ἐκτὸς τῶν χειρῶν, νὰ ἐργασθῇ καὶ ἀλλίως, καὶ ἀρκετὰ σκληρὰ μάλιστα. Σὺς βεβαιώνω ὅτι χωρὶς νὰ σκέψῃ, ῥάψῃ, ρυκανίσῃ εἶμαι πολὺ κουρασμένος πολλάκις τὸ ἑσπέρας. Ἄλλὰ χωρὶς νὰ σὰς ὁμιλήσω περὶ ἐμοῦ, ἴδετε π. χ. τὸν ἱατρὸν, τί θὰ ἔκαμνεν ἔὰν ἐζήτησεν νὰ ἐπισκοπήσῃται τοὺς ἀσθενεῖς του δωρεάν;

Ἄκούσατε ἄρα προχθὲς ἤμην εἰς τὴν πρωτεύουσάν, καὶ ἐπῆγα εἰς ἐνὸς πλουσίου ἐμπόρου. Ἐπέρξα ἀπὸ πολλὰ γράμματα ἔνθα ὑπάλληλοι ἔγραφον μετὰ πολλῆς πραθυμίας, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ γραφεῖόν του. Τὸ γραφεῖόν του τοῦτο συνεκινῶναι μὲ τὸν κοιτῶνά του. Ἡ τῆς συγκοινωνίας θύρα δὲν κλείει ποτέ. Τὰ ἐπιπλα τῶν δωματίων ἦσαν ἀπλᾶ. Αἱ θήκαι ἦσαν πλήρεις ἐγγράφων, σημειώσεων ἢ μικρὰς τρεῖς παρὰ τῇ κλίνῃ, πλήρης βιβλίων, ἐπιστολαὶ προσερχόμεναι ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ κόσμου, ἐδείκνυν σαφῶς ὅτι ὁ ἐμπόρος εἰργάζετο καὶ τὴν νύκτα.

Τίς νομίζετε ὅτι ἐργάζεται περισσότερον καὶ κοπιωδέστερον, ὁ ἐμπόρος, ἢ οἱ ὑπάλληλοί του;

Γέρω-Πέτρος.—Εἰςέώρα ἐγὼ τί τρέχει, ὁ ἐμπόρος.

Διδάσκαλος.—Ἀναμφιβόλως, τὸ ἑσπέρας ὁ ὑπάλληλος πηγαίνει εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀνευ φροντίδος, ἀνεπαύσεται, κατακλίνεται καὶ κοιμάται ἡσύχως. Ὁ ἐμπόρος ἐξακολουθεῖ νὰ σκέπτεται τί ἔκαμε, τί θὰ κάμῃ, καὶ τὴν ἡμέραν μάλιστα καθ' ἣν τὸν εἶδον, εἶχε χάσει σημαντικόν τι ποσόν τῆς εἰςέου ἐὰν ἀκόμη μία ἢ δύο τοιαῦτα ζημίαι δὲν θὰ τὸν κατὰστρέφουν!

Πέτρος.—'Αλλά τί λοιπόν παράγει ο έμπορος εργαζόμενος;

Διδάσκαλος.—Πολλά πράγματα! 'Η εργασία του μάς κάμνει να έχουμε καφέν, όρύζιον, σάκχαρι, άρωματικά εθονότερα, και άλλα άκόμη πράγματα. 'Απαντα δέ ταυτά εισιν εργασία διανοητική.

Γρηγόριος.—'Αλλ' όσοι εργαζονται διανοητικώς, δηλ. όσοι παρέχουσιν υπηρεσίας είτε διά τής διανοίας των είτε διά τών γνώσεών των, πληρώνονται ούτως ή άλλως, ενώ τά χρήματα δεν εργαζονται. Διατί άμείβουσι τούς δανείζοντας (διατί τó κεφάλαιον φέρε τόκον);

Διδάσκαλος.—Τό σφύριον δεν εργαζεται, ούτε ή βελόνη, άλλ' ή χείρ ή τις κρατεί τή εργαλειον και ό νοός ό οποίος διευθύνει ή σφείλει να διευθύνη τήν χείρα. 'Οστε τά χρήματα είναι εργανον—ή αντιπροσωπεύουσι τά όργανα δι' ών δύναται τις να άγοράση, —ή διάνοια όμως κανονίζει τήν χρήσιν.

'Ιδετε, π.χ., τήν έμπορον περι τού όποιου σας όμιλουν' έγινώσκων ότι ό καφές θά λείψη γράφει εις τινα παραγωγέα (φυτευτήν) τού καφέ εν Βραζιλία, και άγοράζει παρ' αυτού 100,000 δρ. καφέ. Φορτώνει τόν καφέν τούτον επί πλοίου τινός διά να τόν μεταφέρη εις Εύρώπην. Αυστήχημά τι θαλάσσιον καταστρέφει τόν τε καφέν και τó πλοϊον. 'Αγοράζων και μεταφέρων ό έμπορος τόν καφέν προσέφερον υπηρεσίαν, ής τήν πληρωμήν ούδεις ήδύνατο να άρνηθῆ' δέν είναι δικαϊον να αποζημιωθῆ' εν μέρει διά τήν άπόλειαν ταύτην;

Γέρου-Πέτρος.—Και εάν ό έμπορος δέν έχη αρκετά χρήματα και τόν δανείσω, είναι τó αυτό ως να έσυντρέφω μετ' αυτού. Πολλάκις λέγουν: ός κάμωμεν όμοῦ τήν επιχείρησιν ταύτην.

Διδάσκαλος.—'Αληθώς. Και όταν συντροφέω τις ούτως, συμφωνεί υπό τούς εξής όρους. 'Η ό κάτοχος τού κεφαλαίου ζητεί να μοιράση τά κέρδη και τās ζημίας' ή λέγει: επειδή όα διευθύνης τήν επιχείρησιν, και έγώ δέ μόνον τά χρήματα προσφέρω, όα καταγίνωμαι δέ συγχρόνως και εις άλλας εργασίας, ευχαριστούμαι με 12% . 'Επειδή όα διευθύνης τó κεφάλαιον είναι δικαϊον να λάβης (άφού πληρώσης εις έμέ 12%) όλον τó κέρδος' εζ' άλλου μέρους, επειδή δέν λαμβάνω μέρος εις τήν διευθύνσιν τής επιχείρησεως, δέν θέλω να εκτεθώ εις τās ζημίας ός ή άμέλεια ή ή άνικανότης σου δύναται να επιφέρη. 'Οστε ιδού τά κεφάλαιά μου' κερδίσης ή όχι, είναι τó αυτό δι' έμέ, διότι όα μοι δώσης πάντοτε 12% κατ' έτος.

Γέρου-Πέτρος.—'Ο ιδιοκτήτης ποσού 10,000 δρ. είτε άγοράση κτήμα, είτε οικίαν, είτε τās έμπορευθῆ, είτε δανείση τās 10,000 ταύτας δραχμών εις άλλον τινά, πρέπει πάντοτε τά χρήματα ταυτά να τῷ άπορέωσί τι, ενοίκιον,

κέρδος ή τόκον' άλλως, ή ούδεις όα οικονομεί τι, ή, όπερ λίαν λυπηρόν, έκαστος όα έκρυπτε τά οικονομηθέντα χρήματα. 'Οστε, είναι βέβαιον ότι άνευ κεφαλαίου ούδέν είναι δυνατόν να γείνη, και ότι είναι ευτύχημα να έχη πίστωση, να δύναται να δανείζηται όπόταν θέλη και να πληρώνη τήν υπηρεσίαν ταύτην ευχαρίστως.

Διδάσκαλος.—Μετά πολλής μάλιστα ευχαρίστησεως, διότι ό ζυλουργός ό στερούμενος σινιδιον, ό σιδηρουργός ό στερούμενος σιδήρου, πῶς θά εργαζοντο; Τό κεφάλαιον όπερ δανείζονται τούς επιτρέπει να παράγωσιν έμπορευμάτα, ή, ως λέγουσι, να κερδιζώσι χρήματα, και διδουσιν ευγνωμόνως μικράν μέρος τού κέρδους των εις άντάλλαγμα τού δανείου, δι' οῦ ήδυνήθησαν να πραγματοποιήσωσι τó κέρδος τούτο. Τό εντάλλαγμα τούτο είναι πληρωμή υπηρεσίας. 'Ο τήν υπηρεσίαν ταύτην παρασχών, έστερήθη επί τινα καιρόν τού κεφαλαίου του' ή στερήσιν αύτα άξίζει αποζημιώσιν. 'Ο ζητών να δανεισθῆ χρήματα δωρεάν (εάντός εάν χάριν φιλίας πράξη τις τούτο), πράττει τó αυτό ως να εζήτει δωρεάν υποθήματα: πάσα εργασία και υπηρεσία έχει δικαίωμα αντιμισθίας.

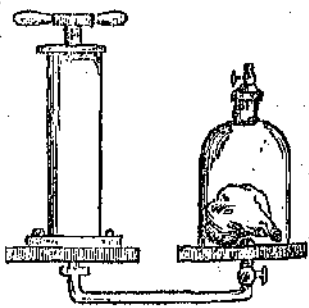
A. ΒΕΝΗΡΑΔΑΚΗΣ.

*Εκείτοι συνήλθε.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συγγραμ. 1861 εκδ. 1888.

'Αρκετά είπομεν περι τής βαρύτητας τού άέρος. Πρέπει να σας όμιλήσω ήδη και περι άλλης αυτού ιδιότητος. 'Οτε εσχάτως σας έκανονόβλησα διά τού αυτοσχεδίου μου πυροβόλου, είδατε ότι τó εν σούπωμα τού σωλήνος έσπράχθη εντός αυτού ήμισιν δάκτυλον, ή τρία τέταρτα τού δακτύλου, πριν ή τó άλλο εκτιναχθῆ. Τούτο γίνεται διότι ό άήρ είναι ελαστικός' και δι' αύτήν του τήν ελαστικότητα κατωρθώσαμεν να πνύσωμεν διά τής πνευματικής άντλίας τά άτμοσφαιρικά μόρια εντός τής γαλακίς φιάλης. Θέλω να σας δώσω νέαν άπόδειξιν τής θαναμασίας ταύτης ελαστικότητος τού άέρος. Λαμβάνω λοιπόν εν περιάλυμμα, τήν μεμβράναν ταύτην φέρ' ειπείν, ή τις δύναται να περιλάβη άέρα, ή τις δέ δύναται και να συσταλή και να όγκωθῆ, και έπομένως να μάς διδῆ τó μέτρον τής ελαστικότητος τού περιεχομένου. Είς τήν φούσκαυ ταύτην έχλωμα όλίγην ποσότητα άέρος, και τήν θέτω υπό τόν κώδωνα τής πνευματικής άντλίας. Καθ' όσον λοιπόν άφαιρώ τόν εντός τής φούσκας άέρα, και έπομέ-

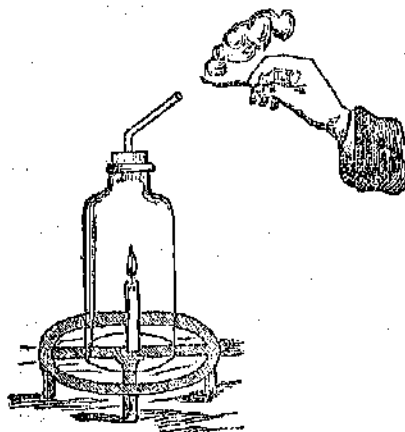
Σχ. 46.

ως ελαττώ τήν επ' αύτης πίεσιν τού άέρος εκείνου, κατ' ασοῦτον ό εντός τής φούσκας άήρ εκτείνεται, και εκτείνει αύτήν, εις βαθμόν ώστε να πληρώσῃ όλον τόν κώδωνα. 'Αμα δε άφαιρέσω τó κενόν, συστέλλεται ή φούσκα και συμμαζώνεται. Τούτο μάς δεικνύει τήν ελαστικότητα τού άέρος, ήτοι τήν ιδιότητα καθ' ήν ήμπορει να πιέζεται ή να εκτείνεται, και ή τις είναι χηρισμωτάτη εις τήν οικονομίαν τής πλάσεως.

'Ας μεταβώμεν ήδη εις άλλην εξέτασιν ουχ ήττον περιεργον. Είδομεν ότι τó κηρίον μάς διείδει διάφορα προϊόντα, τήν καπνίαν, τó ύδωρ, και άλλο τι, τó όποιον μάς μένει άκόμη να μελετήσωμεν. Τό νερόν δέν μάς διέφυγεν. 'Αλλά τά άλλα προϊόντα επέταξαν εις τόν άέρα, και πρέπει να προσπαθήσωμεν να τά συλλάβωμεν και αυτά.

Τό ακόλουθον πείραμα θέλει μάς οδηγήσει. Θέτομεν τó κηρίον επί βάρθου διαπνεομένου και ύπερ τó κηρίον θέτομεν καπνοδόχον, ή τις δέν τó εμποδίζει να καίη, διότι αφήσασμεν να διέρχηται ό άήρ άνωθεν και κάτωθεν. Κατ' αρχάς βλέπετα όλίγην ύγρασία. Είναι τó νερόν, τó γνωρίζομεν, σχηματισθέν εκ τής ενεργείας τού άέρος: επί τού αναπτυσσομένου ύδρογόνου. Βιαιτός τούτου όμως ύπάρχει και άλλο τι εξερχόμενον εκ τού σωλήνος τής καπνοδόχου. Δέν είναι ύγρασία, δέν είναι νερόν, ούτε ούσία τις δυναμένη να συμπυκνωθῆ. Πρέπει δέ να εξετάσωμεν και τήν ούσίαν ταύτην, διότι περιέχει παραδόξως ιδιότητας. Τό εξερχόμενον εκ τής καπνοδόχου θά ιδῆτε ότι σχεδόν άρκει διά να σβύσῃ τó φῶς όταν τó πλησιάσω εις τόν σωλήνα. 'Αν τó εκθέσω εντελώς εις τó βεθμα τής ούσίας ταύτης: σβύνει άμέσως. Τό άέριον τó εναντίον εις τήν καύσιν ήξέυρομεν ότι είναι τó άζωτον. Συμπεραίνετε έπομένως: ότι τó εξερχόμενον εκ τής καπνοδόχου και σβύνον τó φῶς, είναι άζωτον.

'Αλλ' είναι μόνον άζωτον; Δέν ύπάρχει και

Σχ. 47.

άλλο τι σῆμα άναμειμιγμένον εις αυτό; 'Ας εξετάσωμεν. 'Επιτρέψατέ μοι όμως εδῶ να μεταχει-

ρισθῶ τρόπον άν μοι εδίδαξεν ή επιστήμη μου, διά να γνωρίσητε πῶς εξετάζονται τά τοιαυτα άέρια. Λαμβάνω φιάλην κενήν, και κρατῶν αύτήν υπεράνω τής καπνοδόχου (βρ. Σχ. 47), συνάγω εντός τής μέρους τών προϊόντων τής καύσεως τού κηρίου. 'Εντός όλίγου όα ιδῶμεν ότι περιέχει άέρα άκατάλληλον εις τήν καύσιν, και έχοντα άλλας ιδιότητας.

'Εδῶ λαμβάνω όλίγον άσβέστην, και χύνω επάνω του κοινόν νερόν. Τό κοινόν νερόν άρκει. Ταράττω τó μίγμα επί εν λεπτόν ή δύο, τó διυλίω ή στραγγίζω έπειτα διά πορώδους χαρτίου, και λαμβάνω άμέσως νερόν καθαρόν. 'Εχω αρκετήν ποσότητα τού ύγρου τούτου εις άλλην φιάλην. 'Αλλά προτιμῶ να μεταχειρισθῶ τούτο δ παρήγαγον επί παρουσίᾳ σας. 'Αν τώρα χύσω όλίγον εκ τού άσβεστονέρου τούτου, τού μείναντος τόσον καθαρού εις τήν φιάλην ή τις περιέχει τó άέριον τó παραχθέν εκ τού κηρίου, όα ιδῆτε άμέσως περιεργον άλλοίωσιν. Βλέπετε; Τό νερόν έγινε κατάλευκον. Τοιούτο άποτέλεσμα δύλου δέν συμβαίνει άν χύσητε τó άσβεστονέρον εις φιάλην περιέχουσαν μόνον άέρα. 'Ιδού, ή φιάλη αύτη είναι πλήρης άέρος. Χύνω εις αύτήν όλίγον άσβεστονέρον. 'Αλλ' ούτε τó δξυγόνον, ούτε τó ύδρογόνον τó περιεχόμενον εντός τού άέρος τούτου δέν επιφέρουσι κανέν άποτέλεσμα επί τού ύδατος, και τούτο μένει καθαρόν ως πριν. 'Οσον και άν τó κινήσω και τó ανακατώσω, ούδεμία άλλοίωσις γίνεται. 'Αμα όμως διαθέσω τήν φιάλην μου ούτω: ώστε να φέρω τó άσβεστονέρον εις επαφήν μετά τών προϊόντων τής καύσεως τού κηρίου, τó χρώμα του τάχιστα αλλάζει, και γίνεται γαλακτώδες. 'Ο άσβέστης λοιπόν, όστις άφανής περιέχεται εις αύτήν τήν άνάλυσιν, συνδέεται μετά τινος τών προϊόντων τού κηρίου. Τούτο λοιπόν είναι τó ζητούμενον προϊόν, περιού θά σας όμιλήσω. 'Η άφανής ούσία γίνεται φανερά διά τής ενεργείας αυτού. 'Ηξέυρομεν ότι τó άσβεστονέρον δέν ενεργεί ούτε επί τού δξυγόνου, ούτε επί τού άζώτου, (τών δύο συστατικών τού άέρος), ούτε επί τού ύδατος αυτού. 'Αμα τó άποτέλεσμα δ είδομεν σφείλεται εις άλλο τι προϊόν τού κηρίου. Λαμβάνοντες δέ τήν ύποσάθμην, ή τó καταπάτιον, τού γαλακτώδους αυτού μίγματος τού άσβεστονέρου και τού άτμου τού κηρίου, και εξετάζοντες αύτήν, εύρίσκομεν ότι όμοιάζει πολύ τήν λεγομένην κρητίδα ή γαλακίην λευκογραφίδα γήν (οιμίθ). Και τῷ όντι, άν καλῶς έρευνήσωμεν, εύρίσκομεν ότι είναι κρητίς. Ούτω λοιπόν σπουδάζοντες τά καθακάστα τού πειράματος τούτου, και ανατρέχοντες εις τās πηγάς τής παραγωγής τής κρητίδος ταύτης, κατωρθώσαμεν να φάσωμεν εις βεβαίαν γνώσιν τής φύσεως τής καύσεως τού κηρίου. 'Ανακαλύπτομεν δέ ότι ή ύλη αύτη ή εξερχομένη εκ τής φλογός τού κηρίου είναι εντελώς ή αύτή

πρός την ουσίαν ήτις θά εξήρατο εξ ύγρας κρη-
τίδος ήτις θά επυρόντο ισχυρώς εντός χωνευ-
τηρίου. Έντελής θά ήτον ή ταυτότης των δύο
ουσιών.

Άλλ' έχομεν και εύκολώτερον τρόπον του να
παρργάγωμεν την ουσίαν ταύτην εις μεγαλητέ-
ραν ποσότητα, ώστε ακριβέστερον να δυνηθώμεν
να σπουδάσωμεν τον γενικόν αυτης χαρακτήρα
διότι την εύρίσκομεν αφρονωτάτην εις πάμπολλα
μέρη, όπου δέν την υποπτεύομεν. Όλοι οι ασβε-
στόλιθοι περιέχουσι πολυ έκ του αερίου τουτου
του εξερχομένου έκ του κηρίου. Οι χημικοί τού
ώνόμασαν ανθρακικόν δξύ. Η κρητις, τά σ-
στρακα, τά κοράλια περιέχουσι και αυτά πολυ
εκ του περιέργου τουτου αέρος, οστις γίνεται γε-
ρεός εντός των ορυκτών τουτων δι' ή και χημικός
τις (ό Βλάκ) τή ώνόμασαν «αέρα γερεοποιηθέντα»,
διότι εντός του μαρμαρου, εντός της κρητιδος, συν-
δεόμενος, γερεϊται της ιδιότητος του αερίου, και
γίνεται στερεός. Έκ του μαρμαρου είναι εύκολον
να εξαγάγωμεν τή αέριον τουτου. Ίδου όλίγον
άλυκιδν ή υδροχλωρικόν λεγόμενον δξύ εις τή
άγγειον τουτου. Τό λοιπόν ύλον είναι μέχρι του
πυθμένου πληρες αέρος, μόνου αέρος, ως βλέπετε
όταν εισάγω εντός αυτου τή ανημέμενον κηρίον.
Τά λιθάρια ταυτα είναι μαρμαρον, ώραιον μαρ-
μαρον. Τά ρίπτω εντός εις τή άγγειον, και άμέ-
σως βλέπετε ως μίαν βράσιν. Και όμως ουδεις
άτιμος αναπτύσσεται αν δέ βυθίσω εκ νέου
τή φώς εις την φιάλην, θά έχω τή ιδιον αποτέ-
λεσμα ή είχα ότε εξέθεσα τή φώς εις τον αέρα
τον εξερχομένου εκ της κηπινοόχου του καιο-
μένου κηρίου. Είναι δέ τή αποτέλεσμα τή ιδιον,
διότι ή αναπτυσσόμενη ουσία είναι ή ίδια. Ου-
τως ήμποροϋμεν να παρργάγωμεν αφρονον αν-
θρακικόν δξύ. Η φιάλη μου είναι ήδη πλήρης.
Και δέν είναι μόνον τή μαρμαρον τή περιέχου
αυτή τή αέριον. Είς τουτου τή μέγα άγγειον εδω
έχω όλίγην κρητιδα πλυθείσαν, αφ' ου δηλαδή
διά του ύδατος αφηρέθησαν τά χονδρότερα αυ-
της μόρια, ποιούτην τέλος, όποιαν μεταχειρί-
ζονται αυτην οι καθαρισται των ύαλιων. Είς τή
ιδιον άγγειον προσθέτω και νερόν. Είς τή άλλο
τουτου φιάλιον έχω θεικόν δξύ όπουσιν δυνατόν.
Τουτου τή δξύ έχετε να μεταχειρισθητε αν θέλετε
να επαναλάβητε αυτά τά πειράματα. Πρέπει ή-
μως να σας προειδοποιήσω, ότι τή προϋν του
θεικού δξέος, ενεργούντος επί της κρητιδος εί-
ναι αδιάλυτον, εν ή τή υδροχλωρικόν ή αλυ-
κόν δξύ δίδει ύλην διαλυτήν, μή πυκνουμένην
εις τή νερόν. Θά μ' ερωτήσατε πως διατί τότε
μεταχειρίζομεν ταυτην την μέθοδον. Ό λόγος
είναι διότι θέλω να παρργάγω πολυ αέριον διά
του πειράματος. Σεις ήμπορεϊτε να τή επανα-
λάβητε, αν θέλετε, εις μικροτέρας διαστάσεις.
Τή γενικόν αποτέλεσμα θά είναι τή ιδιον, και τή
μέγα τουτου άγγειον πληρούται ανθρακικόν δξέος

έντελώς του αυτου και έχοντος τās αυτάς ιδιό-
τητας ως τή παρργόμενον εκ της καύσεως του
κηρίου εις τον αέρα. Αδιάφορον είναι διά τίνον
διαφόρων μεθόδων απεικνήσαμεν τή ανθρακικόν
τουτου δξύ. άρκει διά να τή σπουδάσωμεν ότι,
ως θέλετε πεισθη, είναι τή ιδιον μετά του εξερ-
χομένου εκ του κηρίου, και ουδόλως άλλάσσει,
δι' όποιας δήποτε μεθόδου και αν τή παρργά-
γωμεν.

Άς εξετάσωμεν τή αέριον τουτου διά να γνω-
ρίσωμεν και αυτου την φύσιν. Έχω πληρες αν-
θρακικόν δξέος του άγγειον τουτου. Ός και των
άλλων, άς ιδώμεν και τουτου την καυσιν. Βλέ-
πετε δέν καίεται, ουτε βοηθει την καυσιν. Ότι
εις τή ύδωρ κυρίως δέν διαλύεται τή ειμάζετε,
αφ' ου τή διατηρώ εύκόλως ενταυθη υπεράνω
του ύδατος, και μένει άμετάβηλον. Ότι δέ επι-
νεργει επί του ασβεστονέρου, και καθιστῆ αυτή
αδιαφανές και λευκόν, σας τή έδειξα. Ένωμη-
θήτε, παρακαλώ, ότι όταν λευκαίγη κατά τουτον
τόν τρόπον τή ασβεστονέρον, παρργει ανθρακικόν
άλας τιάνου, ή ασβεστόλιθον.

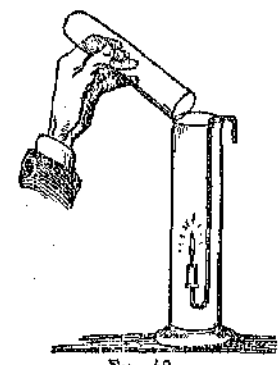
Πρέπει όμως να σας δείξω ότι πραγματικώς
και μέχρι τίνος διαλύεται εις τή νερόν, και ή-
πομένως ότι κατά τουτου διαφέρει του δξυγόνου
και του υδρογόνου. Διά τουτου του όργάνου εδω
θά κατορθώσωμεν ταυτην την ανάλυσιν. Είς τον
πυθμένα του όργάνου έχω μαρμαρον και δξύ ή-
περάνω δέ αυτων έχωσα ψυχρίν νερόν. Διέθεσα
δέ ουτω τή άγγεια, ώστε τή αέριον δύναται να
μεταβή από του ενός εις τή άλλο. Θά θέσω τή
όργανον εις ενεργειαν, και θά ιδήτε ότι τή αέ-
ριον υ' αναβλήγη κοχλάζον διά του νερού, ως ά-
νέβαινε δι' ύλης της νυκτός, διά να έχωμεν τή
πειράμα έτοιμον. Εύθις θά σας δείξω ότι μέρος
της ουσίας ταυτης αληθώς διελύθη εις τή νερόν.
Ίδου χύνω εκ του νερού τουτου όλίγον εις τή
ποτήριον, και τή δοκιμάζω. Είναι υπόξυνον εις
τήν γευσιν, διότι περιέχει ανθρακικόν δξύ. Άς
προσθέσωμεν όλίγον ασβεστονέρον, διά να αναγ-
κάσωμεν τή ανθρακικόν δξύ, αν υπάρχη εις τή
νερόν, να φανερωθη. Τή βλέπετε τή ασβεστονέρον
έγινε θολόν και υπόλευκον. Ίδου απόδειξις ότι
τή νερόν του ποτηρίου περιείχεν ανθρακικόν δξύ.

Πρέπει να σας είπω προσέτι ότι τή αέριον
τουτου είναι πολυ βαρύ, βαρύτερον του ατμοσφαι-
ρικου αέρος. Είς τον πίνακα αν εδω σας εκθέτω
βλέπετε τή σχετικόν βάρος των αερίων οσα εξή-
τάσαμεν.

Τή λίτρον του υδρογόνου βαρύνει 0,089 γραμμ.
» ατμοσφ. αέρος » 1,000 »
» του αζώτου 1,256 »
» του δξυγόνου 1,430 »
» του ανθρακικου δξέος 1,967 »

Έν λοιπόν λίτρον αέρος βαρύνει εν γραμμα-
ριον, εν δέ ανθρακικόν δξέος σχεδόν τή διπλά-
σιον. Περί τουτου δέ δύναμεθα να πεισθώμεν και

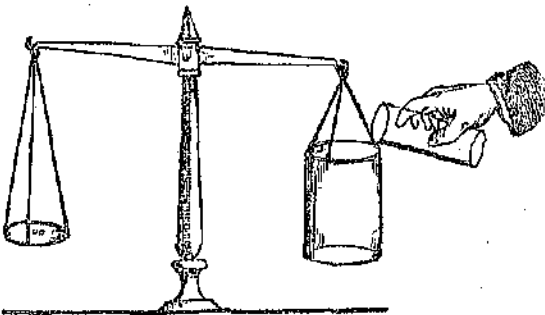
διά πολλών πειραμάτων. Αρμθίνω ύαλιον άγ-
γειον περιέχον μόνον αέρα, και εκ τουτου του
άγγειου προσπαθώ να χύσω εις αυτή όλίγον αν-
θρακικόν δξύ. Άρά γε τή κατώρθωσα; Έπειδή
και αυτή είναι διαφανές και άχρουν αέριον ως και
δ άήρ, ή ύψις δέν μοι
λέγει τίποτε. Άλλ' άς
βυθίσω φώς εις τή πο-
τήριον. Ίδου σβόνει τή
ποτήριον λοιπόν περιέ-
χει ανθρακικόν δξύ. Άρα
τουτου είναι βαρύτερον
του αέρος, αφ' ου έχύθη
εκ του άγγειου εις τή
ποτήριον. Αν ήθελον και
εις άλλην δοκιμήν να ή-
ποβάλω τή περιεχόμενον

Σχ. 48.

του ποτηρίου, να χύσω δηλαδή ασβεστονέρον
εις αυτή, θά σας έπειθον επίσης περί της πα-
ρουσίας του ανθρακικου δξέος. Ίδου και τή μι-
κρόν τουτου φιάλιον. Βυθίζω αυτή εις τή δοχείον
του ανθρακικου δξέος (δυστυχώς υπάρχουσι πέ-
ριξ ήμών πολλά φυσικά δοχεία ανθρακικου ή-
ξέος), και αντλώ εκ αυτου. Αν τή δξύ είναι βα-
ρύτερον του αέρος, θά μείνη εντός του φιαλίου
μου, καθώς αν είχον αντλήσει νερόν δι' αυτου.
Άς ιδώμεν. Βυθίζω κηρίον εις τή φιάλιον, και
τή κηρίον σβόνει. Άρα τή φιάλιον περιέχει αν-
θρακικόν δξύ.

Δι' άλλου πειράματος μανθάνομεν τή βάρος
του, Ίδου άγγειον κενόν κρεμάμενον εις την
μίαν άκραν πλαστιγγος, και Ισορροποϋν μετά της
άλλης λεκάνης. Άλλ' άμα χύσω εις αυτή ανθρα-

Σχ. 49.

κικόν δξύ, τή βάρος αυτου αναβιβάζει την άλ-
λην πλαστιγγα. Και διά του φωτός τώρα εξε-
τάζω τή άγγειον τουτου, βλέπω ότι περιέχει
ανθρακικόν δξύ, διότι ή καύσις παύει εντός αυ-
του. Αν φυσήσω σφαιραν σαπωνίου, ήτις, φυσική
τῷ λόγω, είναι πλήρης αέρος, και την αφήσω να
πέση εις τή άγγειον τή περιέχον τή ανθρακικόν
δξύ, ή σφαιρα θά επιπλήρ επί του αερίου. Θά
μεταχειρισθώ πρώτον μικρόν σφαιρίδιον κολλη-
δίου, δέν ήξέσω ακριβώς ως πού ανέβη τή αν-
θρακικόν δξύ, διότι δέν φαίνεται. Τή σφαιρίδιον
τουτου θά μάς τή δείξη, διότι επιπλέει επί του

αερίου, και αναβαίνει καθ' όσον αυξάνω αυτου
τήν δόσιν. Τώρα τή άγγειον είναι σχεδόν πλήρες,
και να ιδώμεν αν ήμπορέσω να φυσήσω εις αυτή
σφαιραν σαπωνίου, ήτις επίσης να πλέη εντός
αυτου. (Ό καθηγητής φυσῆ σφαιραν σαπω-
νίου, και την αφήγει να πέση εις τή ανθρακι-
κόν δξύ.) Πλέει περίπου εις τή μέσον της φιά-
λης, διότι, ει και έχουσα τή βάρος του περικα-
λύμματος του σαπωνίου, αλλά περιέχει αέρα,
και δ άήρ είναι ελαφρότερος του ανθρακικου ή-
ξέος.

Γνωρίζετε ήδη τή κατά τή αέριον τουτου, την
παρργογήν αυτου εκ του κηρίου, τās φυσικάς
αυτου ιδιότητας και τή βάρος του. Είς την προ-
σεχή ήμων συνιδάλεξιν θά σας δείξω την σύν-
θεσιν αυτου, και πῶθεν λαμβάνει τή στοιχειά
του.

A. P. PAKRABH.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συντάξις επί σελ. 601.

IB'

—Τέλος πάντων! άνέκραξε πρώταν τινά ο πι-
λάτος, αφ' ου μετά προσχαής παρατήρησε τον ό-
ρίζοντα, αν δέν άπατόμαι, ή θάλασσα θά ήνε
έλευθερα προς τή βορειανατολικόν μέρος. Έλπί-
ζω ότι εύκόλως θά αποθιθασθώμεν εις τον Μα-
γδαληνόν θρμον και έπειδή έχομεν ούριον τον ά-
νεμον θά δυνηθώμεν να πλησιάζωμεν προς την
νήσον του Πρίγκηπος.

—Άλλ' είμεθα ήδη πλησίον, είπεν ο Βλονδό.

—Πλησίον! άπήνητησεν ο Αάξ' έχετε καιρόν
άκόμη.

—Έχεις δίκαιον! υπέλαβεν ο πλοίαρχος,
έλησμήνησα τās όπτικάς εκείνας άπάτας, τās ή-
ποίας έδοκίμασα και άλλοτε εις την Γροενλάνδην.

Τῶ όντι, εις τās βορειοτάτας εκείνας χώρας
ή ζωρότης των αντιθέσεων της σκιης και του
φωτός, τή ύψος και ή τραχύτης των ακτών,
άπατῶσι παραδόξως. Από οκτώ λευγών αποστά-
σεως αι άκραι των βράχων και αι κορυφαί των
ισοθηγῆς τῶσον εύρινώς διαγράφονται, ώστε
νομίζει τις ότι δύναται μετά μίαν στιγμήν να
τά ψάσῃ. Ός κάλλιστα παρατήρησεν ο φυσι-
κός Κύριος Βαν Βάερ, ή γυμνότης του εδάφους
συντελει άκόμη εις τή να καθιστῆ την άπάτην
μεγαλητέραν. Έκει δέν υπάρχουσιν ουτε δέν-
δρα, ουτε θάμνοι, ουτε οικίαι, ουτε άλλο τι αν-
τικείμενον, όπερ διά των γνωστών εις τον ό-
φθαλμόν διαστάσεών του να δύνηται να χρησι-
μεύση ως σημειον συγκρίσεως, ως μέτρον.

Άναφέρεται εις τās ναυτικά χρονικά της Δα-
νιμαρκίας λίαν παράδοξον παράδειγμα τοιαύτης
άπάτης. Άξιωματικῶς τις καλούμενος Έβινσον
είχεν αποσταλή παρὰ Φρειδεरिकου του Β' εις

ἀναζήτησιν τῶν ἀπολεσθεισῶν ἀποικιῶν τῆς Γροενλάνδης· πάντες ἀνωμολόγουν ὅτι ὁ "Εἰνσων ἦτο αὐτῆς δεξιὸς καὶ ἀληθῶς μετὰ θάρρους τότε καὶ συνέσεως εἶχεν ὑπερβῆ πολλὰς δυσκολίας καὶ ἐπιτυχῶς εἶχε πλεῖσαι πρὸς τὸν πρὸς θν ὄρον. Ἄφ' οὗ κατελήφθη ὑπὸ πολλῶν τρικυμιῶν καὶ διήλθεν ἀπέραντα διὰ μέσου τεραστίων πάγων παράσματα, *fiels*, ἐφθασε πρὸ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Γροενλάνδης. Ὁ ἄνεμος ἦτο οὐρεας καὶ ἡ θάλασσα ἐλευθέρα πάγων. Μετ' ὀλίγου στιγμῆς ἐνόμιζεν ὅτι θὰ καταρῶσῃ τὴν ἀκτὴν, ἀλλ' ὅσον προύχῃ τὸσον ἡ φανταστικὴ ἐκείνη ἀκτὴ ἀπεμικρύνετο. Τέλος, ἐνόμισεν ὅτι ὑπερφυσικὴ τις δύναμις τὸν ἐπέκλεισε φόβος κατέλαθεν αὐτὸν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Δανίαν λέγων ὅτι ἐν τῷ ὄ άνεμος ἐφούσκονε τὰ ἱστία του ἀόρατοι θαίμονες ἐμπόδιζον τὸν πλοῦν. Ὁ κάλλος "Εἰνσων δὲν ἐνόει ὅτι ἐγένετο θύμα ὀπτικῆς ἀπάτης.

Οὕτως οἱ ναῦται τῆς *Ρόζας Μαρίας*, οἵτινες δὲν εἶχον ἄλλοτε πλεῖσαι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐνόμιζον ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ κατέφθονον τὴν ἄκραν τοῦ *Πρίγκηπος Καρόλου*, ἐξήγαγε δ' αὐτοὺς τῆς ἀπάτης ὁ Λάξ. Διέκρινον κάλλιστα τοὺς παγετῶνας τῆς νήσου ὑψομένους παρὰ τῆς θαλάσσης τὴν ἀκτὴν ὡς κρυστάλλινα τεῖχη, τὰς τραχείας ἄκρας των καὶ μάλιστα τὴν δέξιαν ἐκείνην καὶ γεγυμνωμένην ἄκραν, ἣτις ἐξέχει εἰς διακοσίων ποδῶν ὕψος καὶ καλεῖται ὁ *ἀντίχειρ τοῦ Διαδόλου*, ἀληθῆς τοῦ Σατανᾶ ἀντίχειρ ὀρθόμενος εἰς τὸ διάστημα ὡς τεραστία σιδηρὰ βελόνη, χειρόκτιον τοῦ ὀποίου εἶνε τὰ μαῦρα νέφη τοῦ οὐρανοῦ.

Τὸ εὐμετάβλητον τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς ἀτμοσφαιρῆς παρῆχεν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νέαν ἔψιν εἰς τὴν παράξενον ἐκείνην χώραν.

Πότε δῖναι ἀτμοῦ τὴν περιεκάλυπτον πᾶσαν εἰς τὰς ἀπείρους διπλάς των, πότε οἱ αὐτοὶ οὗτοι ἀτμοὶ ὑψόμενοι ὡσπερ αὐλαία ἀπεκάλυπτον εἰς τὰ ὄμματα μακρὰν σειρὰν ὄρέων, τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου ὡς ἂν ἦσαν βαθμιδᾶς ἀμφιθεάτρου ἢ τὰ κανονικὰ καύσιμα τῆς πυρμίδος τοῦ Χέσπος. Ἐνόητε, ὅτε αἰφνίδιος ἐπεχύνετο ὁ ἥλιος, μέρος τῶν βραχυδῶν καὶ παγίνων τούτων προχωμάτων ἐφωτίζετο διὰ μίας ὡς διὰ σπινθηρῶς ἠλεκτρικοῦ. Ἐπειτα βεῦματα ὀμίχλης ἐκάλυπτον πάλιν τὴν ἥλιον καὶ ἐσύριζε διὰ τῶν σχοινίων ὁ ἄνεμος καὶ ἐπιπτεν ἡ χιὼν εἰς γωνιώδεις κόκκους, ὁμοίους πρὸς ἀστέρας.

— Τί καιρὸς! ἔλεγέ τις ἐκ τῶν ναυτῶν γεννηθεὶς παρὰ τὴν Μεσόγειον, ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τὴν σκιάζον ἀπὸ τὴν ζέστην εἰς τὴν Γαλιαν!

— Καὶ ὅτι, ἐπρόθετεν ὁ ἄλλος, παρὰ τὸν ἰσημερινὸν λειῶνει τὸ κατράμι ἀπὸ τὰ σάνδια τοῦ πλοίου. . .

— Τί λαμπρὰ εἰκὼν! ἀνέκραξεν ἄφ' ἐτέρου ἡ

Καρίνα μετ' εὐλαβοῦς ἐνθουσιασμοῦ. Ὅποια θαυμάσια ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Δημιουργοῦ!

— Ναί, ἀληθῶς, ἐπιθύρουν ὁ Βλανδῶ, «οὐρε' εἰς τὴν θάλασσα νὰ μάθῃς νὰ προσεῦχῃσαι», λέγουν καὶ οἱ Ἴσπανοί.

Καθὼς εἶχον πρότερον μακρόθεν διακρίνει τὴν νῆσον τοῦ *Πρίγκηπος Καρόλου*, οὕτω καὶ τὴν διέκρινον μακρὰν εἰς τὸν ὀρίζοντα τὴν νῆσον τοῦ *Ἀμστελιδάμου*, ἣτις πρὸς βορρᾶν εἶνε ὡς τὸ προπύργιον τοῦ Μαγδαληνοῦ ὄρου, ἐπειτα δὲ τὸ ὄρεινόν θεάτρον (*uirium*) τοῦ ὄρου τούτου, οὐ αἶ ὑπερεξέχουσαι ἄκρα δικαιολογοῦσιν ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι αἱ ἐκεῖ πλησιόχουσαι τὸ εἰκονικὸν ὄνομα, δι' οὗ οἱ Ὀλλανδοὶ ὠνόμασαν τὴν χώραν, καλέσαντες αὐτὴν *Σπιτζεβέργην* (μυτηρὰ θουά).

Ὁ ἄνεμος ἐναντίος ἠνάγκαζε πάλιν τὸ πλοῖον νὰ λοξοδρομῇ, ἐπιπονώτατον δ' ἔργον ἦτο διὰ τὸ πλήρωμα νὰ χειρίζεται τὰ ὑπὸ τῆς χιὼνος ἀπεσκληρυμένα σχοινία καὶ ν' ἀναβαίνει εἰς τοὺς ὀλισθηροὺς ἱστούς.

Ἄν καὶ ἦτο διαπεραστικὸν τὸ ψῦχος, ἡ Καρίνα ἐπέμενε νὰ μένῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ πολὺ εὐχαριστεῖτο ὅτε ἀκτίς ἡλίου διήνοιγε τοὺς πυκνοὺς ὄγκους τῆς ὀμίχλης. Ἄλλ' ὁ ὄχρὸς ἐκεῖνος ἥλιος τῶν πόλων, ὁ ἐπὶ τέσσαρας τοῦ ἔτους μῆνας ἐπιφαινόμενος, πόσον ὀλίγην δύναμιν ἔχει. Καὶ ἑκάστην στιγμὴν τὴν ἐπαπειλεῖ μέλας ἀτμός ὑψόμενος ἀπὸ τῶν ὑδάτων εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἢ αἰφνιδία τρικυμία καλύπτουσα μὲ μαῦρον σάβανον τὸ πρόσωπόν του. Καὶ ὅμως ἔχει ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ του ἐπιμονὴν ἐρωμένου. Προσπαθεῖ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δεσμῶν του καὶ νὰ προσηλώσῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν γῆν ἐκείνην, ἣτις περίλυπος ὑψοὶ πρὸς αὐτὴν τοὺς χιονίνους βραχιονιάς τας εἰς τὴν ἐρημιωμένην τῆς κορυφῆν. Πότε κατορθώνει δι' ὑπερμέτρου ἐνεργείας νὰ διαχύσῃ χειμάρρους φωτὸς εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας· πότε ἀδυνατεῖ νὰ διασχίσῃ εἰς μακρὰν γραμμὴν τὴν καλύπτουσαν αὐτὸν ὀμίχλην καὶ σπινθηροβολεῖ ὡς ἔλασμα χάλυθος εἰς τετραουσιμένην ὀήκην. Ἐνόητε ἐμφανίζεται ἐν τῷ μέσῳ πυκνῆς πυκνῆς καταχυῆς ὡς λῆγνος κραιμάμενος ἀπὸ θόλου σκοτεινοῦ. Ἄλλοτε ἔχει τὸ ἀσπεριδερὴν φῶς τῶν μαγελλανικῶν νεφελῶν, τῶν περιέργων ἐκείνων νεφελῶν τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου, αἵτινες, κατὰ τὴν γνώμην ἀστρονόμων τινῶν, εἶνε σμήνη ἀστέρων τῶσον ἄφ' ἡμῶν ἀπομικρυσμένων, ὅστε φαίνονται ὡς νεφέλαι.

Ἄλλοτε τέλος πάντων φαίνεται ὡς ἂν ἐξήντλημένος καὶ ὀμοιάζει πρὸς ὀφθαλμὸν κουρασμένον καὶ ἄρρωστον, ἡμιεκαλεισμένον ἐν τῷ ἀπαισίῳ κόκλῳ, ὅστις πιέζει τὸ κοίλωμά του.

Οἱ ἀρεσκόμενοι εἰς τὸ νὰ μελετῶσι τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις θὰ εὕρισκον ἐν τῷ θεάματι τούτῳ τῶν μεταβολῶν τοῦ πολιτικοῦ οὐρανοῦ κατ'ἀλλήλου εἰκὼνα τῶν Κοσμογονικῶν ἐκείνων

ἀγώνων, οὓς περιγράφουσι τὰ πανάρχαια τῶν ἀρχαίων λαῶν χρονικά.

Ἦτο μεσονύκτιον περίπου, ὅτε ἡ *Ρόζα Μαρία* κάμφασα τὴν διπλὴν ἄκραν χερσονήσου τινὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸν περίβολον τοῦ Μαγδαληνοῦ ὄρου. Τὴν ἡμέραν ὄλην ἀπασχόλουσεν τὸν Μαρσέλ οἱ δυσκολώτατοι χειρισμοί. Ἡ Καρίνα, ὀλίγον ἀδιάθετος, εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὸν κοιτωνίσκον τῆς. Ὁ Μαρσέλ ἐν τῷ μέσῳ τοσοῦτων ἀσχολιῶν εἶχε τὸν νοῦν του εἰς τὴν νέαν κόρην καὶ ἐκείνη πάλιν, μόνη εἰς τὸν κοιτωνίσκον τῆς, ἐσυλλογίζετο τὸν Μαρσέλ. Διέκρινε τὰ βήματά του ἐπὶ τοῦ καταπτρώματος, διέκρινε τὴν φωνὴν του, ἦτο σχεδὸν πλησίον του.

Ὅτε ἤκουσεν ἡ Καρίνα ἤχουσαν τὴν ἄλυσαν τῆς ἀγκύρας ἀνέστη πάλιν ἐπάνω διὰ νὰ ἴδῃ τὸν τύπον, ἐνθα ἐμελλεν ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας νὰ διατρέψῃ.

Ἄν ἐφαινετο πολὺ τερπνὸς ὁ ὄρκος ἐκεῖνος, θν μετὰ τοσοῦτους μὲν ὄγκους εἶχον καταφθάσει! Οἱ ναῦται μεγαγχολικοὶ τὸν παρετήρουν.

— Αὐτὸς λοιπὸν εἶνε; ἔλεγεν ὁ εἰς. Λαμπρὸς, μὰ τὸν Θεόν!

— Καὶ διὰ τί τὸ λέγουν Μαγδαληνόν;

— Διὰ τί; Κάποια Μαγδαληνὴ φαίνεται ἦλθε ἐδῶ νὰ κλαύσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τῆς; καὶ ποῦ θαύρισε καλλίτερο μέρος. . . ἀπήνησε φιλοσοκώμμων τις Προσηγηκιανός.

— Μὰ τὸν Θεόν, ἔχει δίκην ὁ Μόκος, λαμπρὸ μέρος διὰ τέτοια δουλειά.

Ὁ Τρομπὸν δὲν ἔλεγε τίποτε. Ἄφ' οὔτου εἶχεν ἀποτύχει μὲ τὴν φάλαινον ἐσκυθρωπάξεν αἰωνίως. Ἐκάπνιζε μόνος τὴν πίπκν του, ἐθύμωνεν, ἐψιδύριζε καὶ δὲν ὠμίλει πρὸς οὐδένα.

Ἡ Καρίνα, ἀκολουθοῦντος τοῦ Μαρσέλ, ἐπορεύθη πρὸς τὴν πρόρην διὰ νὰ ἴδῃ καλλίτερον.

Παχυτάτη ὀμίχλη κατεκάλυπτε τότε τὸν οὐρανὸν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Βίς ἐν μόνον μέρος διέσχίζεν αὐτὴν ὁ ἥλιος καὶ ὄχρὸς καὶ κίτρινος ἐφώτιζε μὲ λάμψιν ἀπαισίαν μαῦρον ὄρος. Δὲν ἔβλεπεσ μακρὰν εἰμὴ χιὼνα καὶ παγετῶνας.

Οὐδὲν ἴχνος φωτῆος, οὐδὲν σημεῖον ζωῆς, οὐδεμίαν κίνησιν, τίποτε. Ὁ ἄνεμος εἶχε κοπάσει, ἡ θάλασσα ἦτο ἀκίνητος. Σκηνὴ φοβερὰ, ἀπαισία, νεκρικὴ, ἣτις κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ κλίνη κάτω τὴν κεφαλὴν καὶ πιέζει τὴν διάνοιαν! Σκηνὴ μεγάλη καὶ τρομερὰ, ἣτις δὲν ἐμφανίζεται πρὸ τῶν ἐκστατικῶν ὀφθαλμῶν εἰμὴ ἐκεῖ, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου.

Ἄλλοῦ, ὅταν ἡσυχάζει, ὅταν κοιμᾶται ἡ φύσις, ἀκούει τις τοὐλάχιστον νὰ βομβῆ τὸ ἐντομον, νὰ ἴπταται ἡ μύα, νὰ ψιθυρίζῃ τὸ φύλλωμα ἢ τὰ ὕδατα τοῦ ῥάκου; ἀισθάνεται τις πνοὴν, ἀνεξήγητον ἴσως, ὡς ἐκείνην, ἣτις ἐπνευσε διὰ τοῦ μετώπου τοῦ Ἴωβ καὶ τὸν ἔκαμε νὰ φρίσῃ. Ἄλλ' ἐδῶ, οὐδεμίαν δόνησιν, τίποτε. Σιδηροῦς οὐρανὸς καὶ μολυβδίνην θάλασσα καὶ τάφου σι-

γῆ! Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς ταύτης βλέπων τοὺς ὄγκους ἐκείνους τῶν πάγων καὶ τῆς χιὼνος θὰ ἔλεγεσ ὅτι ἄμορφος ἐστὶ καὶ ἀκατασκεύαστος εἶνε ἡ γῆ, ὅτι ἔχεις τὸ χάος πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου.

Ἐπίσης συγκεκινημένοι ἐθεώντο ταῦτα ὁ Μαρσέλ καὶ ἡ Καρίνα, χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προφέρωσιν, ὡς ἂν ἡ σιγὴ τοῦ θανάτου ἢ ἐξέχουσα ἐκεῖ τὸ σύμπαν νὰ ἐπίεζε καὶ αὐτοὺς, ὡς ἂν ἐφθεβόντο ν' ἀκούσωσιν ἤχουσαν τὴν φωνὴν τῆς.

Πρῶτος ὁ Μαρσέλ ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ—Σεῖ, ἣτις χωρὶς ἄλλο γνωρίζετε τὴν ἀρχαίαν σκανδιναυκὴν μυθολογίαν, εἰπέτε μου τὸ θεῆμα τοῦτο δὲν σᾶς ὑπενθυμίζει τὸ σκοτεινὸν Νίφτχαϊμ; τὸν ἄδην ἐκείνον μὲ τὰ μαῦρα σύννεφα, μὲ τὰς χαλάζας, μὲ τοὺς πάγους, θν δι' ὀλίγων γονθῶν γραμμῶν εἰκονίζουσιν αἱ παλαιαὶ ἰσλανδικαὶ παραδόσεις; ἢ, ἂν θέλετε, δὲν σᾶς ἀνακάλει εἰς τὴν μνήμην τοὺς πρῶτους τῆς Γενέσεως στίχους; «ἡ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου.»

— Ναί, ἀπήνησαν ἡ κόρη, ἐμμαντεύσατε τὴν ἰδέαν μου. . . «καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γεννηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.»

Τὸ θεῖον ἐκεῖνο φῶς, ἰδοὺ το, ἐνώπιόν μας, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, καὶ ἰδὲ, ἀνάπτει ὡς φάρος, ἀπαλλάσσειται τῶν νεφελῶν καὶ τοῦ σκότους, λάμπει. ὦ! τί ἀκτινοβόλησις! τί οὐρανια μαγεία!

Καὶ ἀληθῶς κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν ὡς διὰ μαγείας, συνήθους ἄλλως τε εἰς τὰς πολιτικὰς χώρας, ὁ ἥλιος, ὅστις τέως ὀμοιάζε πρὸς ἡμισθεστον λαμπράδα ὑπὸ πένθιμον πέπλον, ἐνεφανίζετο μετὰ λαμπρότητος νέας, ἦναπτεν ὡς ἀνθρωπιὰ καὶ διέχυνε μακρὰν βεῦματα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, χειμάρρους φωτὸς. Ἐνεκα τοῦ αἰφνιδίου τούτου φωτὸς τὰ πτηνὰ τὰ ὑπνώττοντα ἐξύπνησαν κτυπῶντα τὰ πτερά των, ἡ κοιμωμένη αὐρα ἠγέρθη ὡς διὰ νὰ εἴπῃ τὸ χαῖρε πρὸς τὸν Δημιουργόν, ἐρρυτιδώθη ἡ τῶν ὑδάτων ἐπιφάνεια, ἐσάνησαν κύματα πορφυρᾶ τὸ χρῶμα, ὁ μαῦρος πέπλος ἐσχίσθη πανταχόθεν καὶ δὲν ἐφαίνοντο εἰμὴ κομμάτια μόνον αὐτοῦ εἰς τῶν ὀρέων τὰς κλιτύας καὶ ἔλαμψαν ὡς κρύσταλλοι καὶ ὡς σμάραγδοι οἱ πάγοι.

Ἦτο ὡς ἡὼς νέας ἡμέρας μετὰ τὸ σκότος, ἦτο κόσμος μετὰ τὸ χάος.

Ὁ Μαρσέλ ἐνθουσιῶν ἐπὶ τούτοις ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς νέας κόρης καὶ τὴν ἔθλιψε περιπαθῶς. Ἐνεῖνης εἰς τὸ πρόσωπον ἐπεγύθη ἐν τῷ ἔμα ἢ πορφύρα τῆς αἰδοῦς, εἶτα τὸν ἠτένισεν ὡς ἀπενίχουσι τὰ πτηνὰ ὅταν δὲν φοβῶνται. Ἡ Ὀλιψὶς τῆς χειρὸς καὶ τὸ βλέμμα ἐκείνο ἦτο μία ἐξομολόγησις, πρὸς ἣν ἐμειδίσαε διὰ τῆς αἰφνιδίας λαμπρότητος, ἣν περιεβλήθη, ἡ φύσις τῆς Ἄρκτου.

ΙΓ'

Υπάρχουσιν ημέραι, καθ' ἃς πάντα τὰ ἐν ἡμῖν σπέρματα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐλπίδος διανοίγονται ταυτοχρόνως διὰ μυστηριώδους τινος δυνάμεως ὡς τὰ φωτὰ δροσερᾶς κοιλάδος ἐν ἑαρινῇ πρωΐᾳ· ἡμέραι, καθ' ἃς ἤθελέ τις εἶπει ὅτι ἐπνιξεν ἡ ψυχὴ εἰς τὰ ὕδατα τῆς λήθης τὰ βέβαια καὶ τοὺς πόνους τοῦ βίου, ὅτι ἐκλείσει πᾶς πύλας τῶν κακῶν δυνεῖρων διὰ τὴν χαρῆν ἤσυχος καὶ ἀτάραχος εἰς τὸ πέτασμα τῶν χροσῶν τῆς δυνεῖρων, διὰ τὴν ἀκτινοβολήσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν λαμπροτήτων ἀνεφέλου ὀρίζοντος. Τότε φαίνεται ὡς ἂν, χάρις εἰς τὴν θείαν εὐσπλαγγίαν, νὰ ἔβλεπεν ὁ δυστυχῆς Οὐνητὸς καταπίπτουσαν τὴν πυρρὴν βροφαίαν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ διανοιγομένην πάλιν τὴν Ἑδέμ. Ἦνα τὸν ὑποδαχθῆ. Ἰψοὶ μετὰ πίστει τοὺς δ-φθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν, περιφέρει κύκλῳ τὰ βλέμματα καὶ βλέπει εὐφρόσυνα τὰ πάντα· ἡ γῆ τῷ φαίνεται ὡς εὐρεῖα κοιλάς ὑπὸ τὴν κυανοῦν θόλον, τὸ κύμα ὡς χρυστάλλινος καθρέπτης. Νομίζει ὅτι ἄγνωστοὶ τέως ἁρμονίαι δονοῦσι τὸν ἀέρα καὶ αἰσθάνεται τὴν ζῶν ὑπερεκχειλιζούσαν ἐν ἑαυτῷ.

Τοιαύτη τις ἡμέρα ἦτο διὰ τὸν Μαρσέλ καὶ τὴν Καρίναν ἐκείνη, καθ' ἣν ἠσθάνθησαν ἑαυτοὺς συνδεδεμένους δι' ἀμοιβαίου αἰσθήματος. Τὸ μεσονύκτιον εἶχον ἀποχωρισθῆ, τὴν ἐπαύριον ἐπανεῖδον ἀλλήλους μετ' ἐμπιστοσύνης. Ἐτεινον καὶ οἱ δύο τὴν χεῖρα ἐν σιγῇ καὶ τὶ ἠδύνακτο νὰ εἰπώσιν; Ἦσαν νέοι καὶ οἱ δύο καὶ ἠγαπῶντο· αἱ ψυχαὶ τῶν ἐπέτων ἑμοῦ εἰς τὸ διάστημα ὡς αἱ λευκαὶ περιστέραί, περὶ ὧν λέγει ὁ δαιμόνιος Ἀλιγιέρης·

Quali colombo dal dosio chiamato
Don l' ali aperte e ferme al dolce nido,
Volan per l' aor dal voler portate.

ἤχουν·

Ἐάν περιστέρα, ποῦ γοργά
πόθος γλυκὸς τὰ κράζει,
καὶ μ' ἀπλωμέν' ἀκίνητα
περὰ πετοῦν καὶ πᾶνε
εἰς τὴν φωλὴν, ἀπὸ μοναχῆ
τὴ θέλῃσι φερμένα.

Ἦτο δὲ καὶ ἐλεύθερος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Μαρσέλ. Τὸ πλοῖον ἦτο ἠγκυροβολημένον ἐν τῷ ἔρμῳ, οἱ ναῦται ἠτοίμαζον τὰ διὰ τὴν ἀλιεῖαν πλοῖαρία, τὴν δ' ἐπιστάσιον αὐτῶν εἶχεν ἀναλάθει ὁ Βλονδῶ.

—Θέλετε, εἶπε πρὸς τὴν Καρίναν, νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὴν ξηρὰν; μετὰ τῶσων ἐδομαδῶν πλοῦν, πιστεύω ὅτι θὰ ἐπιθυμεῖτε νὰ ἐξέλθητε τῆς στενῆς ταύτης φυλακῆς.

—Ναί, ἀληθῶς τὸ ἐπιθυμῶ, ἀλλ' ἄφετέ με πρότερον μετὰ προσοχῆς νὰ παρατηρήσω τὴν λαμπρὴν τοῦτο πανόραμα, ὑπερ ἐνώπιόν μου ἐκτυλίσσεται.

1. Κόλασι τοῦ Ντά ντε, μετάρρα Βεργωτῆ. Σ. Μ.

Καὶ ἀληθῶς τὸ θέαμα ἦτο λαμπρὸν. Πανταχοῦ ἐφαίνετο σειρά ὀρέων μὲ ὀξείας κορυφᾶς καὶ μὲ χιονοσασπέεις κλιτύας. Χιὼν πανταχοῦ· ὁ ἔρμος ὅμοιος πρὸς ἀκίνητον λίμνην. Ὁ ἥλιος ἐλαμπε κατ' ἐξίρεισιν τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ διέχευε χροσὸν καὶ πορφύραν. Ἄν παντελῶς σχεδὸν ἐκλείπει εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἡ φυτικὴ ζωὴ ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐκπροσαπέεται εἰμὴ ὑπὸ ἀσημάτων τινῶν καὶ ταπεινῶν φυταρίων, ζῶα ἀπ' ἐναντίας εὐρίσκει τις ἰσχυρότατα, ἀναλόγως μάλιστα πρὸς τὴν γυμνότητά τοῦ ἐδάφους.

Ἐκεῖ, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐγένοντο αἱ πρῶται μεγάλαι ἀλιεῖαι τῆς φαλαίνης. Κατὰ τὴν ΙΖ' αἰῶνα εἰς διάστημα ἐνὸς θέρους διακόσια πλοῖα καὶ πλέον τῶν δέκα χιλιάδων ἀνδρῶν κατεῖνοντο εἰς τὴν θάραν τοῦ γίγατος τούτου τῶν θαλασσῶν. Παρὰ τὴν Μαιγδαληνὴν ἔρμον, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Σμερσεμβέργης οἱ Ὀλλανδοὶ ἐπήγνουσαν σκαφᾶς, κατεσκευάζον καλύβας, ἐκεῖ δὲ διεστάλαζον τὸ ἔλαιον τῆς φαλαίνης καὶ ἐσχημάτισαν κατ' ὀλίγον συναρισμὸν βιομηχανικὸν τοιαύτου, ὥστε ὠνημάσθη Οὐαταβία τῆς Ἀρκτου.

Ἢ φάλαινα ζωηρῶς καὶ ἀδικόπως καταδιωκομένη ὑπὸ τῶν Βάσκων, τῶν Γάλλων, τῶν Ὀλλανδῶν, θηρευομένη ὑπὸ τῶν ἀλιευτικῶν πλοίων, φοβισμένη ὑπὸ τῶν κανονίων τῶν πλοίων τῶν πολεμικῶν, κατέλιπε τέλος τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἔνθα τὴν εἶχε μὲν τάξει ἡ φύσις, τὴν ἐπολέμησε δὲ ὁ ἀνθρώπος. Ὀλίγα μὲν ἔμειναν εἰς τὴν φυσικὴν κοίτην καὶ τῶρα οἱ φαλαινοθῆραι πορεύονται ἄλλοι μὲν εἰς τὴν Γροενλάνδην, ἄλλοι δὲ εἰς τὸν νότιον πόλον.

Ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦν πάντοτε νὰ πορεύονται πρὸς τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας ῥῶσσοι καὶ νορβηγοὶ ἀλιεῖς πρὸς ἀλιεῖαν τοῦ θαλασσίου καλουμένου ἵππου, *hippo*, ἄλλου παρμεγέθους ζῴου, ἔχοντος ὑπὸ τὸ δέριμα βαλὺ στρώμα πιμελῆς, ἐξ ἧς ἐξάγεται ἔλαιον καλλίτερον τοῦ τῆς φαλαίνης, εἰς δὲ τὴν ἀνω σιαγόνα δύο χαυλιόδοντας ποδαίους τὸ μήκος καὶ βάρους εἰκοσι λιτρῶν. Οἱ δόντες οὗτοι ἔχουσι τὴν σφραγίδα καὶ τὴν λευκότητα τοῦ ἐλεφαντοσού. Τὰ τερατώδη ταῦτα ἀμφίβια ἐξέρχονται συχνάκις ἐκ τοῦ βόθρου τῶν ὑδάτων. Τῇ βοήθειᾳ τῶν πλατέων αὐτῶν ποδῶν σύρονται εἰς τὴν ἄμμον, μεταχειριζόμενα δὲ τοὺς μακροὺς τῶν ὀδόντων ὡς ἀρπάγας ἀναβαίνουσιν εἰς τοὺς πάγους. Ἐκεῖ, συσσωρεύονται ἀνά ἑκατοντάδας τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ διάγουσιν ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας ἀκίνητα καὶ σιγηλὰ ὡς ἐν ληθάργῳ. Παρ' αὐτοῖς εἶνε ἡ φώκη, ἔχουσα ἐξωκομμένον τὸ στήθος ὡς περ γυνὴ καὶ ἐξυρισμένην τὴν κεφαλὴν ὡς δυτικὸς καλόγηρος· ἡ φώκη ἔχει γλυκὸν καὶ τρυφερὸν τὸ βλέμμα ὡς ἂν ἦτο κόρη, ἐδόξασαν δ' αὐτὴν τόσοι ποιηταὶ καὶ τόσοι ἀφελεῖς παραδόσεις. Οἱ μυθολόγοι τῆς ἀρχαιοτάτης τὴν μετέπλασαν εἰς σειρήνα, τὰ συναζήματα τοῦ μεσαιῶνος διέδωκαν ὅτι καλόγηρός τις ἔνεκα

μεγάλῃς ἁμαρτίας κατεδικάσθη εἰς τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ ταύτην μεταμόρφωσιν, νὰ γείνη δῆλα δὴ φώκη, οἱ δὲ Ἰσλανδοὶ λέγουσιν ὅτι οὐδὲν ἄλλο εἶνε αἱ φώκαι παρὰ λείψανα τῆς στρατιᾶς τοῦ Φαραῶ.

Καὶ εἰς τὰ χιονισμένα πεδία τὰ περιβάλλοντα κύκλῳ τὰ ἐνυδρὰ ταῦτα ζῶα διακρίνει τις μακρὰν τὸν βασιλέα τῶν τετραπόδων τοῦ Βορρᾶ, τὴν λευκὴν ἄρκτον, μὲ τὸ μαῦρόν της βύχρον, μὲ κόκκινον τὸν ὀφθαλμόν. Ἐχει αὕτη τοῦς δόντας πικροφαιεῖς πρὸς τοὺς τῆς ὀλίγης καὶ τὸν πόδα ἰσχυρὸν ὡς τὸν τῆς τίγρος. Ἐκεῖ δύνασκι νὰ ἴδῃ; καὶ τὴν ἄγριον τάρανδον, τὴν λευκὴν καὶ τὴν κυανὴν ἀλώπεκα...

Μυριάδων δὲ πτηνῶν ἡ φωνὴ ἀκούεται παρὰ τὴν ἀκτὴν καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐκεῖ εἶνε ἡ γοελάνδη μὲ τὰ λευκὰ πτερά της, ἐκεῖ ἡ χελιδὼν πετώσα ἐπιφύει τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὁ θαλασσοθάτης, ὁ πρόδρομος τῆς τρικυμίας, ὁ πτερωτὸς ἐκείνος πειρατὴς ὃν οἱ Ὀλλανδοὶ ἀπεκάλεσαν δῆμαρχον (*bourgeois*)...

—Τὶ πληθὺς ζῶων, ἀνεκράξεν ἡ Καρίνα βλέπουσα σμήνος φωκῶν καὶ ἵππων θαλασσίων ἐνοκλαζόντων ἐπὶ παγίνων ὑψωμάτων καὶ νέφη πτηνῶν κύκλῳ περιπτωμένων. Τίς θὰ προσεδόξα ὅτι εἰς τὴν χώραν ταύτην τοῦ θανάτου θὰ εὐρίσκε τόσα ὄντα ζωντανά; καὶ πῶς λοιπὸν τρέφονται;

Ὁ Μαρσέλ ἐπαθύμει μᾶλλον νὰ δριμύνησεν περὶ τῶν αἰσθημάτων, ἔτινα τὸν κατέχον, παρὰ νὰ ἀρχίσῃ ν' ἀναπτύσῃ ἐν ζήτημα τῆς φυσικῆς ἰστορίας, ἀλλ' οὐδαμῶς ἠθέλε νὰ δυσχεροστέσῃ τὴν κόρην καὶ τῇ ἐξήγησεν ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ, ὅτι δηλαδή τὰ μεγάλα ζῶα, ὡς αἱ φώκαι κλ., τρέφονται ἐκ διαφόρων ἰχθύων καὶ αὐτοπαλίν ἐκ μικροτέρων ζωαρίων, οἷα εἶνε αἱ μέδουσαι πρὸ πάντων. Τοσαύτη δὲ ζωὴ εἶνε διασπαρμένη εἰς τὰ ἔγωνα ἐκεῖνα μέρη, ὥστε, ὡς βεβαιούται, αἱ βέγγαι, αἵτινες τρέφουσι τοσοῦτους ἀνθρώπους εἰς τόσας διαφόρους χώρας, προέρχονται πᾶσαι σχεδὸν ἐκ τῶν θαλασσῶν τῆς Γροενλάνδης. Οἱ ἰχθύες διευσθύνονται πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰσλανθίας καὶ φθάνουσιν ἐκεῖ περὶ τὸν μῆνα μάρτιον, ἐκεῖθεν δὲ διακροῦνται εἰς δύο ομάδας, ὧν ἡ μὲν μία πορεύεται πρὸς τὰ ἀρκτικὰ μέρη τῆς Σικωτίας, διέρχεται διὰ τῆς Ἰρλανθίας καὶ φθάνει εἰς τὰς γαλλικὰς ἀκτὰς, ἡ δὲ ἄλλη περιτρέχει τὴν Νορβηγίαν καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν.

Τὰ ἀπομεινάρια τῶν δύο τούτων μεγάλων στρατιῶν ἐπανέρχονται μὴν ἰουλίῳ εἰς τὴν Γροενλάνδην. Φυσιθίρατι τινὲς ὑπέστησαν ὅτι αἱ βέγγαι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους συνέρχονται ὡς ἐκ συνεννοήσεως εἰς ὠρισμένον μέρος ὡς καὶ τὰ ἀποδημητικὰ πτηνά. Οἱ Ὀλλανδοὶ ἐδόξασαν τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἐπινοήσαντος τὸ ἀλάτισμα τῶν ἰχθύων ἐκεῖνων ὠνομάζετο Γουλιέλμος

Βέουκλετ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1447 ἐν Οὐτέρβλεϊτ, ἔνθα τῷ ἐστήθη καὶ μνημεῖον, ὅπερ, διελθὼν ἐκαίθεν Κάρολος δ' Β', ἠθέλησε νὰ ἴδῃ. Διηγοῦνται πρὸς τοῦτο ὅτι αἱ βέγγαι ἀκολουθοῦσιν εἰς τὰς ἀποδημίας μίαν βασίλισσαν (ὅπως ἔχουσι καὶ αἱ μέλισσαι)· οἱ Ὀλλανδοὶ μάλιστα ἀναγνωρίζουσι τὴν βασίλισσαν ταύτην εὐκόλως καὶ τὴν ἀπολούουσιν ἵνα μὴ πάθῃ τι ἢ στρατιά. Ὅπως δὴ ποτε οἱ Ὀλλανδοὶ, οἱ Σχετλανδοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀλιεῖς χρωστοῦσι τὰς σημερινωτάτας προσόδους τῶν εἰς τὰ ψυχρὰ πελάγη τῆς Γροενλάνδης.

Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αἱ περιφημοὶ ἐκεῖνα χῆνες αἱ ἔχουσι στακτόχροα τὰ νῶτα, μαῦρον τὸν λαμβὸν καὶ λευκὸν τὸν ἀχένα, καὶ τῶν ὀπῶν τὸ κρέας καθιδύει τοὺς γαστρομάργους τῆς Γερμανίας, ἐκεῖθεν προέρχονται. Ἐπὶ πολὺ μάλιστα ἠγνοεῖτο ποῦ τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐπιπλάζουσι καὶ κατὰ παράδοσιν τινὰ τοῦ λαοῦ αἱ χῆνες αὗται ἐγένοντο δῆθεν τὰ ὡὰ τῶν ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων καὶ ἐκέρμαντο ἐκεῖ ταῦτα ὡς ὀπωρικὰ, ἔπειτα δὲ ἐπιπτον εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐζωογονοῦντο. Σύμφωναν δὲ πρὸς τὴν παράδοξον ταύτην πίστιν τοῦ λαοῦ, τὸ κρέας τῶν χηνῶν τούτων, αἵτινες καλοῦνται καὶ χῆνες βαρναῖσαι (*barnaques*), θεωρεῖτο νηστεῖσιμον φαγητόν.

Πανταχοῦ λοιπὸν ζωὴ, πανταχοῦ κίνησις καὶ εἰς αὐτὰ ἔτι τὰ ἄψυχα, τοὺς πάγους καὶ τὰς χιόνιας...

—Τώρα, ἂν θέλετε, εἶπεν ἡ Καρίνα δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὴν ξηρὰν.

—Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ ὑποπλοίαρχος, θὰ ἤμαι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὰς διαταγάς σας, διότι εὐτυχῶς εἶμαι εὐκαιρος. Ὅποια δὲ εὐτυχία, φιλιτάτη Καρίνα, νὰ διέλθω εἰς τὴν ξηρὸν ταύτην γῆν τὴν ἡμέραν ὅλην μεθ' ὑμῶν, εἰς μέρος, ὅπου οὐδεμίαν ἄλλη ἔσως γυνὴ ἐπάτησε πρὸ ὑμῶν!

Οἱ λόγοι οὗτοι βαθεῖαν καὶ γλυκυτάτην ἐνεποίησαν αἰσθησιν εἰς τὴν Καρίναν, καὶ ἐφαίνοντο εἰς αὐτὴν ὡς ἂν νὰ ἐδόμβουν εἰς τὰ ὠτὰ της ὡς μουσικὴ ἁρμονία.

Ἐξῆλθον. Αὐτὸς λοιπὸν, λέγει ἡ Καρίνα, εἶνε ὁ θερινός μας κῆπος· χιόνιος τάπη, καθίσματα ἐκ πάγου, κίσκιαι ἐκ πάγου!

—Τίς οἶδε, φιλιτάτη Καρίνα, ἴσως ἡ γῆ αὕτη μᾶς ἐπιφυλάττει τι ἐκπληκτικόν. Ἀνέγνωσα εἰς τὸν Μαρτῆνε καὶ εἰς τὸν Φίψ περιγραφὴν διαφόρων φυτῶν τῆς Σπιτζεβέργης, ὁ συμπολίτης σας δὲ ὁ Κέιτλαου ἐσημείωσεν εἰκοσιεξ γένη φανερογᾶμων καὶ τρία γένη φωκῶν. Τίς οἶδε, λέγω, μήπως εὐρομέν τινα ἐξ αὐτῶν;

—Θὰ ἦτο λαμπρὸν τοῦτο· καὶ ἐὰν μάλιστα ἀνεκαλύπτομεν τυχὸν καὶ τέταρτόν τι γένος φώκους, ὅποια τιμὴ! ἔ;

—Βέβαια θὰ ἀπειθόμεθα περὶ τοῦτου λαμ-

πράν εκθεσιν προς την εν Στοκχόλμη Ακαδη-
μειαν των Επιστημών και θα έμενε το όνομά
σου αναγεγραμμένον εις τα χρονικά της.

— Όχι το ιδιόν μου, το ιδιόν σου.

— Καθόλου, το ιδιόν σου' θα σου έπειπον
δὲ ἴσως και χρυσοῦν μετάλλιον με τὴν ἐξῆς ἐπι-
γραφὴν λατινιστί' «Πρὸς τὴν σοφὴν, πρὸς τὴν
γενναίαν Καρίαν Ἀλέξ, ἥτις με κίνδυνον τῆς ζωῆς
της...»

— Μὲ περιπαίζεις, ἀλλὰ θὰ ἐδικηθῶ.— Οὕτω
πως δ' ἀστειζόμενοι ἤρχισαν νὰ περιδιαβάσωσιν,
ἀν καὶ πολὺ δύσκολος ἦτο ἡ πορεία. Ἡ Κάρια
ἐθάδιδεν ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Μαρ-
σέλ.

— Πάνε, λέγει αἴφνης, τὰ δνειρά μας και τὰ
χρυσᾶ μετάλλια, δὲν θὰ εὐρωμεν πιστεύω οὔτε
. . . πῶς λέγουν ἐκεῖνα τὰ φυτὰ, περὶ τῶν ὁποίων
δμιλεῖ ὁ συμπολίτης μου ὁ Κέλχανος;

— Φανερόγαμα.

— Οὔτε φανερόγαμα! Ὁμοιάζομεν πρὸς τὸ
παιδίον ἐκεῖνο (τὸ ἀνέγνωσα εἰς ἓν παραμύθιον,
ὅταν ἤμην μικρῆ), τὸ ὁποῖον ἀνεξήτει τὸ ἄνθος
τὸ ὁποῖον τραγωδεῖ. Μήπως ἡ δὴθεν φυτεία τῆς
Ἀπιτζεβέργης εἶνε τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον τραγωδεῖ;

— Τὸ ἄνθος τὸ ὁποῖον τραγωδεῖ, ὑπέλαθε
ζωηρῶς ὁ Μαρσέλ, δὲν εἶνε μῦθος. Τὸ ἄνθος αὐτὸ
εἶνε ἡ ἀγαπωμένη γυνή, τῆς ὁποίας ἀκούει τις
τὴν μελωδικὴν φωνήν.

— Καὶ ὅμως δὲν ἀπαντᾶτε εἰς τὴν ἐρώτησίν
μου, ἀπήντησεν ἡ κόρη, γελῶσα ὡς παιδίον.

Ἀφνης ἐστάθη και ἀφῆκε φωνὴν θαυμασμοῦ.
Παρὰ τὰς ὄχθας βυακίου διέκρινε πράσινα φυτὰ.
Ἐτάχυνε τὸ βῆμα ἵνα καταφύγῃ τὴν μικρὰν
ἐκείνην ὄασιν και ἐπέσθη πλέον ὅτι ὑπάρχει και
εἰς τὴν Σπιτζεβέργην φυτεία. . . .

XAVIER MARMIER
Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

"Ἐπιτοὶ συνήθεια.

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ

Ὁλίγων φιλελλήνων ὄλος ὁ βίος συνδέεται
πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὅσον ὁ τοῦ κατὰ τὸ πρῆγον
ἔτος ἀποθανόντος ἐν Παρισίοις Ἀμβροσίου Φ.
Διδότου. Διὸ τὸν βίον τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἐνὸς
τῶν εἰλικρινεστέρων φίλων τῆς Ἑλλάδος, συνο-
ψίσαντες ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ De Saint Hilaire
γραφείσης βιογραφίας αὐτοῦ, δημοσιεύομεν ὡς
πρὸς τὸ μέρος μόνον, καθ' ὃ σχετίζεται πρὸς
τὴν Ἑλλάδα, ἀνάγνωσμα ἄξιον μνήμης τοῖς ἀ-
ναγνώσταις τῆς Ἑστίας παρατιθέμενοι.

Ὁ Ἀμβρόσιος Φ. Διδότος, ἀπόγονος τῆς πε-
ριφανοῦς οἰκογενείας τῶν Διδότων, ἐγεννήθη ἐν
Παρισίοις τῆ 7 Δεκεμβρίου 1790 ἐκ πατρὸς μὲν
τοῦ Φιρμίνου Διδότου, τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς στε-
ρεοτυπίας και ἀνδρὸς διακριθέντος ἐπὶ φιλομα-
θείᾳ και ἀνάγῃ προσπαθείᾳ διὰ τὴν πρόσδον

τῆς τυπογραφικῆς τέχνης, ἐκ μητρὸς δὲ τῆς
Διονυσίας Μαζιμέλ, ἀνεψίφας τοῦ Μαζιμέλ, δη-
μάρχου τῆς πόλεως τῶν Παρισίων.

Ἐπὶ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ὁ Ἀμβρόσιος δι-
δότος περὶ τὰ γράμματα και τὴν τυπογρα-
φικὴν τέχνην καθωδήγητο ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς
και διετέλεσεν ἐκ παιδίων ἔτι εἰς σχέσεις πρὸς
τοὺς ἐξοχωτέρους ἀνδρας, ἰδίως πρὸς τὸν Βασί-
σονάδον, τὸν Τυρῶ (Thurot) και ἄλλους σο-
φοῦς. Ὁ πατήρ του, μὴ ἀκούμενις εἰς τὴν δι-
δασκαλίαν ταύτην και ἐπιθυμῶν ὁ υἱὸς του νὰ
διδάχῃ ὅσον οἶόν τε τελειότερον τὴν Ἑλλη-
νικὴν, ἔθετο τελευταῖον αὐτὸν ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν
τοῦ σοφοῦ Κοραῆ.

Ὁ Κοραῆς, ὁ τοσοῦτον κοπιωδῶς ἀλλὰ και το-
σοῦτον ἀξιοπρεπῶς διεληθὼν τοὺς ἐπαναστατι-
κούς χρόνους ἐν Γαλλίᾳ, καθ' ὃ θέλουσι μαρτυ-
ρῆσαι αἱ δημοσιευθησόμεναι ὁσονοῦπα ἀνέκδοτα
αὐτοῦ ἐπιστολαί, ἦτο πενέστατος και ὅμως τῆς
ἐντολῆν τοῦ πατρὸς τοῦ Διδότου ἐδέχθη ἄνευ
ἀμοιβῆς, ῥητὸν ὅρον τὸ τοιοῦτον προτείναι' διότι
ὁ χαρακτήρ και ἡ μετριότης τοῦ μεγάλου τού-
του τῆς Ἑλλάδος ἀνδρὸς ἦσαν ὑπεράνω τῆς ἐ-
πιστήμης. Σώζεται δ' ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Διδό-
του ἔτι ἀνέκδοτος ἡ ἐπιστολή, ἣν ὁ Κοραῆς ἔ-
πεμψε τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου και
τῆς ὁποίας παραθέτομεν ὡς τὴν μετάφρασιν'

«Κύριε,

Σὺς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃτε ἂν βρα-
δέως ἀπαντῶ εἰς τὴν αἴτησίν σας' εἶχον ἀνάγκη
μικρὴν ἐπὶ ταύτης νὰ σκεφθῶ' ὑποβάλλω
δὲ ἤδη εἰς ὑμᾶς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεών
μου.

Μετὰ μεγάλης χαρᾶς συναινῶ ὅπως ὁ υἱὸς σας
ἔρχεται παρ' ἐμοὶ καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Πα-
ρασκευῆς και Κυριακῆς, τὸν μὲν χειμῶνα ἀπὸ
τῆς 8ῆς ὥρας μᾶχρι μεσημβρίας, τὸ δὲ θέρος
ἀπὸ τῆς 7 μᾶχρι τῆς 11ῆς ἢ και μᾶχρι τῆς με-
σημβρίας, ἐὰν συμβῆ νὰ ἔχω ἀνάγκη τινα αὐ-
τοῦ και ἐὰν σὺτὺς οὗτος ἦέλη.

Ἐπιβεβαρυνόμενος ἂν ὑπὸ ἐργασιῶν, ἐπαρῶ εἰς
αὐτὰς διὰ μεγάλης οἰκονομίας τοῦ ὀλίγου χρό-
νου, ὃν ἐπισηφιλῆς ὑγείᾳ συγχωρεῖ νὰ μεταχι-
ρίζωμαι. Ἀπὸ τινων ἐτῶν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκη
κοινοῦ' και θὰ ἐνθυμείσθε ἀναμνηστικῶς τὸν
νέον, ὃν ἤγαγον παρ' ὑμῖν ἀπᾶξ ἢ δις πρὸ τριῶν
ἐτῶν περίπου, και ὃν ἐξεπαίδευσεν ἰδίως δαπάναις
ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ παρασκευάσω καλὸν ἐλ-
ληνιστὴν, ἵκανὸν νὰ μὲ βοηθῇ δυστυχῶς ἀπώ-
λεσα πᾶν ὅ,τι ἐδαπάνησα ὑπὲρ αὐτοῦ οὐδεμίαν
ἐκ τούτου ὠφέλειαν πορισθεῖς. Ἀπὸ τίνος χρό-
νου ζητῶ ἔτερον, ἀλλ' οὐπὺ ἐπέτυχον, ἴσως ἐνε-
κα τῶν προφυλάξεων, ἃς λαμβάνω περὶ τὴν ἀνα-
ζήτησιν, φοβούμενος μὴ ἐκτεθῶ και δευτέρον
εἰς δαπάνας ἀνωφελεῖς.

Θὰ ἐθεώρουν εὐτύχημα μέγα και ἀπροσδόκη-

τον, ἐν χρόνῳ, καθ' ὃν δὲν δυνῶ νὰ δαπανήσω
ὑπὲρ νέου θέλοντος ν' ἀσχοληθῇ πλησίον μου
περὶ τὴν ἑλληνικὴν, τὴν προσφορὰν οὐ μόνον τοῦ
υἱοῦ σας, ἀλλὰ περιπλέον και χρηματικῆς ἀμοι-
βῆς διὰ τὴν διδασκαλίαν.

Ἐὰν ἐπιθυμήτε, κύριε, ἵνα ἡ ὑμετέρα προ-
σφορὰ ἀποθῆ ἀληθῶς ἀγαθὴ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ σας
και ὑπὲρ ἐμοῦ, πρέπει ν' ἀπογυμνώσῃτε αὐτὴν
παντὸς συμφέροντος. Ἐγὼ οὔτε δίδω, οὔτε δέ-
χομαι χρήματα. Θὰ πληρώσω τὸν νέον Διδότον
μεταδίδων αὐτῷ ὅ,τι γνωρίζω μετὰ τῆς αὐτῆς
στοργῆς, ἣς τυγχάνει παρὰ τῶν ἀξίων αὐτοῦ γο-
νέων' ὁ δὲ νέος Διδότος τὸ καθ' ἑαυτὸν θὰ πλη-
ρώσῃ ἀρκούντως τὸν Κοραῆν, ἐὰν πρὸς αὐτὸν
φέρεται εὐπειθῶς ὅπως και πρὸς τὸν ἰδίον πα-
τέρα. Θὰ μοὶ χρησιμεύσῃ (πάντατε δὲ ὡς υἱὸς
πρὸς πατέρα) ὡς γραμματεὺς, ἔργον ἀερόχρον
μεγάλῃς εἰς αὐτὸν ὠφελείας, διότι συνίσταται ὁ-
λόκληρον εἰς τὸ νὰ ἀσκήσῃται γράφων τὴν ἀρχαίαν
και τὴν νέαν ἑλληνικὴν.

Ἴδού, κύριε, ὁ πρῶτος τῶν ὄρων, ὃν ἐνόμισα
ἀρκούντων νὰ υποβάλλω πρὸς ἀποδοχὴν τῆς προ-
σφορᾶς σας' ἐλπίζω ὅτι δὲν ὀ' ἀπαρῆσῃ εἰς ὑμᾶς,
οὔδὲ εἰς τὸν υἱὸν σας. Ὁ δευτέρος και τελευ-
ταῖος εἶναι συνέπεια φυσικῆ τοῦ πρώτου' ἀλλὰ
περὶ τούτου ἐγγυᾶται ἐμοὶ ἡ ἀνατροφή, ἣν ἔ-
λαβε παρ' ὑμῶν ὁ υἱὸς σας. Πάσας τὰς ἐργασίας
μου, δηλαδὴ πᾶν ὅ,τι ἀδοκίμῶς χαράσσω ἐπὶ
τοῦ χάρτου εἴτε ἑλληνιστί, εἴτε εἰς ἄλλας
γλώσσας, πρέπει ὁ υἱὸς σας νὰ θεωρῇ ἱερόν'
διότι ὅπως δὲν ἀναμνησθῶμαι εἰς τὰ ἔργα τῶν
ἄλλων, οὕτως ἐπιθυμῶ και οὐδεὶς νὰ γινώσκῃ
περὶ τὴ ἀσχολοῦμαι. Ὁ νέος λοιπὸν Διδότος θὰ
εἶναι ὁ φίλῃς παντὸς ὅ,τι πράττω, καθὼς και
παντὸς, ὑπὲρ προτίθεμαι νὰ πράξω.

Παρακαλῶ ὑμᾶς, κύριε, νὰ δεχθῆτε τὴν δια-
βεβαίωσιν τοῦ ἄκουρ πρὸς ὑμᾶς σεβασμοῦ.

Ἡ 24 Μαρτίου 1808.

ΚΟΡΑΗΣ.»

Εὐνόητον ἄρα ὅτι ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐν
τοιαύταις περιστάσει παιδευθεῖς, και ἐν μέσῳ
τοιούτων ἐξόχων ἑλληνιστῶν και δὴ τοῦ Κοραῆ
τὰς διατριβὰς ποιησάμενος, ἐνωρῆς κατενόησε
τὸ κάλλος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, και
ἀπέκτησεν ἀκριβῆ αὐτῆς γνῶσιν' διὸ και ὁ νέος
Ἀμβρόσιος συγκατελέχθη και δικαίως ἐν τῇ χο-
ρείᾳ τῶν ἐξόχων ἑλληνιστῶν και φιλελλήνων.

Τὸ 1814 μετὰ τὴν εἰρήνην ὁ Διδότος ἐπεσεύ-
φη τὴν Ἀγγλίαν, ἵνα αὐτόθι ἐξ αὐτοπτίας ἴδῃ
τὰς προόδους τῆς χαρτοποιίας και τυπογραφικῆς.
Πρῶτος δὲ εἰσῆγαγεν εἰς Γαλλίαν τὸ χυτὸν πιε-
στήριον, ὑπὲρ ἐφευρεθὲν ὁ λόγος Στανάπ, οὗτινος
φέρει και τὸ ὄνομα, εἴτα δ' ἔσπευσε πρὸς ἐκπλή-
ρωσιν τοῦ πόθου νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα, ὑ-
πὲρ τῆς ὁποίας ὁ Κοραῆς ἐνεψύχησεν αὐτῷ τὸν
ἰδίον αὐτοῦ ἐνθουσιασμόν.

Φλεγόμενος, λέγει ὁ Διδότος, ὑπὸ τῆς ἐπι-

θυμίας νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν χώραν, τὴν οἰκουμένην
ὑπὸ τῶν ἀπογόνων λαοῦ, οὔτινος τὰ συγγράμ-
ματα και ἡ τέχνη ἐγένοντό μοι παιδιόθεν ἐτι
οικεῖα, τῇ φροντίδι πατρὸς, ὃν παιδεία και σπά-
νιαι ἀρετὰι περικοσμοῦσιν, ἐγκατέλιπον τοὺς Πα-
ρισίους τῆ 26 Μαρτίου 1816, ἀφοῦ πρῶτον πε-
ριπαθῶς ἀπεχαιρέτισα τὸν Σγατσὲλ Γκουφιέρον,
ὃς, καίπερ τὴν ἡλικίαν προβέβηκός, ἐπιφθόνως
ὠμίλει περὶ τῆς ἐμῆς εὐτυχίας πορευομένου πρὸς
τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δούξ Ἰρισχελιὲ μοὶ ἀπένευμε
τὴν τιμὴν τοῦ ν' ἀποτελέσω μέρος τῆς πρεσβείας
ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ δὲ θέσις αὕτη διευκό-
λυνέ με, εἰς τὸ νὰ λάβω εὐκόλως φερμάνια και
ἄλλα ἀναγκαῖα ἔγγραφα πρὸς ἐλευθέρην πορείαν,
και χρήσιμα εἰς τοὺς περιηγουμένους χώρας διαι-
κουμένας ὑπὸ βαρβάρων' διότι οὕτω πρέπει νὰ
ὀνομάσῃ τις ἔθνος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου αἰῶνας διελ-
θόντες οὐδεμίαν ἐπήνεργον μεταβολήν, οὐδε-
μίαν μετέδοικαν διδασκαλίαν, και κατ' ἀκολου-
θίαν οὐδεμίαν βελτίωσιν.

Ὁ νέος Διδότος τὰ κατὰ τὴν περιήγησιν αὐ-
τοῦ ἐδημοσίευσεν ἐν ἰδίᾳ βίβλῳ, περιέγραψε δὲ
μετὰ πολλῆς ἀκριβείας και προσοχῆς. Πλήρης
ἐνθουσιασμοῦ διηγεῖται τὰς συγκινήσεις αὐτοῦ
τε και τῶν συνοδοιπόρων ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον
ἐκ τοῦ πλοίου τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε
καταλάβει αὐτοὺς, λέγει, μεγάλη σπουδὴ και
εὐγενῆς ἀμίλλα τοῦ τίς πρῶτος ν' ἀποθῆ ἐπὶ
τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑλλάδος ἐδάφους' διὸ και τῆς
ἀπεβιβάσθησαν εἰς Τένεδον οἱ κάτοικοι τῆς νή-
σου ὑπέλαβον αὐτοὺς διασωθέντας ἀπὸ μεγάλου
κινδύνου' ταιαύτη ἦτο ἡ παρεφορὰ τῆς χαρᾶς
ἐκ τῆς ὁποίας κατελήφθησαν.

Ἐπισκεφθεῖς ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐπανει-
λημμένως τὰ κλασσικὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς,
τὴν Ἑλλάδα, τὴν Τουρκίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν,
τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην και τὴν Αἴγυπτον,
ἐπορεύθη εἰς Κυθωνίας (Ἀἰθάλι) περὶ τὰς ἀρχὰς
τοῦ 1817 και κατετάχθη μαθητῆς εἰς τὸ σχο-
λεῖον τῆς πόλεως ταύτης, ὅπως ἐν Ἑλλάσι δικ-
τρίβων ἐκμάθῃ τὴν Ἑλληνικὴν. Ὁ Κοραῆς εἶχε
δώσει αὐτῷ συστατικὰ γράμματα πρὸς τὸν δι-
δάσκαλον Θεόφιλον Καίτην, διευθυντὴν τότε
τοῦ σχολείου τῶν Κυθωνιῶν, τῆς πόλεως ταύτης,
ἥτις ἐγένετο εἰς τῶν φαινοτέρων πυρσῶν τῆς
ἑλληνικῆς φιλοπατρίας.

Ἐν Κυθωνίαις γενναίως ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ
Θεοφίλου Καίτη, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραψεν ὅτι
ἡ μετέωρος εἰς τὰς ὑψηλὰς τῆς διανοίας χώρας
ψυχὴ του ἐφλέγετο, ὡς και ἡ τοῦ Κοραῆ, ὑπὸ
τοῦ ἔρωτος τῆς ἀνθρωπότητος και ὑπὸ τῆς ὑ-
ψηλοτέρης φιλοσοφίας. Εὐφῆμως δὲ μνημονεῖται
και τῆς ἀδελφῆς τοῦ Καίτη Εὐανθίας, γυναικὸς
δυναμῆς νὰ κατανοῇ τὰ ἐκτὶ διδασκόμενα φι-
λοσοφικὰ μαθήματα, δμιλοῦσης ὀρθῶς τὴν γαλ-
λικὴν και ἰταλικὴν, εἰδήμονος τῆς ἀρχαίας ἑλ-
ληνικῆς και τῶν μαθηματικῶν, ἀσχολουμένης

δὲ τότε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς περὶ τὴν σπουδὴν τῶν κωνικῶν τομῶν τοῦ Νεώτωνα. Τίς ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ, λέγει ὁ Διδότος, ὅτι ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ τῆ τέως ἀγνώστῳ τῆς Ἀσίας, πενιχρὰ οἰκία περιέκλειε τοιαῦτα ἑκακτα διδάγματα ;

Ἐπὶ πολὺν χρόνον αἱ Κυδωνίαι ἦσαν χωρίον οἰκούμενον ὑπ' Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, μετέπειτα ὅμως ἡ ἐν αὐτῇ ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ φιλοπάτριδος Ι. Οἰκονόμου σχολή, ἐν ἣ ἐδίδασκον ἐπὶ Διδότου τρεῖς ἑξοχοὶ διδάσκαλοι, ὁ Γρηγόριος Σαρράφης, ὁ Θεόφιλος Κάρης, καὶ ὁ Εὐστράτιος Πέτρου, κατέστησε τὴν πόλιν ἐκείνην διάσημον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν ταύτῃ τῇ σχολῇ ὁ νέος Ἀμβρόσιος Διδότος ἐνεγράφη μαθητῆς, ἐπὶ δύο μῆνας φοιτήσας εἰς τὰς παραδόσεις τῶν διδασκάλων. Ὁ ζῆλος τῶν μαθητῶν καὶ ὁ θρησκευτικὸς σεβασμὸς αὐτῶν πρὸς τοὺς διδασκάλους διήγειρον τὸν θαυμασμὸν τοῦ ὅπως, λέγει, τὸ ἀρχαῖον αὐτῶς ἔρα τῶν Πυθαγορείων εἶχε χαρακτῆρα ἱερὸν, οὕτως ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ καὶ τὰ ἐλάχιστα διδάγματα τῶν διδασκάλων ἐξελαμβάνοντο ἀξιώματα ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Παρουσιαζομένου διδασκάλου εἰς ἀμύγηρον μαθητῶν, πάντες ἠγείροντο καὶ ἴσταντο ὄρθιοι σιωπηρῶς μέχρι τῆς διαβάσεώς αὐτοῦ, πρῶττοντες τοῦτο σεβασμοῦ ἕνεκα καὶ οὐχὶ φόβου· διότι ὁ Διδότος βεβαίως, ὅτι καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐν Κυδωνίαις διαμονῆς του, οὐδέποτε ἤκουσεν ἐπιπληξίν διδασκάλου πρὸς μαθητὴν.

Ἡ ἐκεῖ φοιτώσα νεολαία, ἡ ἐλπίς τῆς Ἑλλάδος, προσθέτει, ἐνεπνέετο ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων καὶ κατεβιβρώσκετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ διδαχθῆ καὶ διαδόσῃ τὰ γράμματα. Ἐφιλοτιμεῖτο δὲ πρὸ πάντων μὴ παράσχη ἑστώ καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν εἰς τοὺς Τούρκους ὅπως προβῶσιν εἰς καταστροφὴν τῆς σχολῆς, ὡς τοῦτο ἐπραξάν τὸ προηγουμένον τότε ἔτος· ἰδόντες γὰρ ἄλλον διδάσκαλον τῆς μουσικῆς πλήττοντα τὸν πόδα χάριν τοῦ χρόνου, καὶ ὑπολαβόντες ὅτι ἤκειε τοὺς μαθητὰς εἰς στρατιωτικὰ γυμνάσια. Τὰς φιλολογικὰς αὐτῶν ἀμυγύρεις ἡ τὰς πικραστάσεις ἀρχαίων δραμάτων ἐποίουν ἐν ἀποκρύφοις διαμαρτίαις, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν· ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ ὑψηλοῦ καὶ μονήρους λόφου ἀνέβαινον ὁπότεν ἤθελον ἐν χορῷ νὰ φάλλωσι τὸν ὑπὲρ πατρίδος ὕμνον τοῦ Ῥήγα : « Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων. »

Ἐν Κυδωνίαις ὁ Διδότος ἐπεχείρησε νὰ καταπέσῃ τοὺς μαθητὰς νὰ ἐγκαταλίπῃσι παντελῶς ἐν τε ταῖς ἀμιλίαις καὶ τῇ γραφῇ τὴν χυδαίαν ἑλληνικὴν καὶ νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἀρχαίαν, ἡ τοιαῦτα ὅμως ἀπέπειρα ἐπὶ μικρὸν πραγματωθεῖσα ἐναυάγησεν ἐπελούσης μετ' ἐλίγον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἥς ἕνεκα ἡ μὲν σχολή ἐντελῶς κατεστράφη, ἡ δὲ πόλις

τῶν Κυδωνικῶν παρεδόθη τῷ πυρὶ τῇ 15 Ἰουνίου 1821.

Ὁ Διδότος καίπερ ὢν μάρτυς καὶ μύστις τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν Ἑλλήνων, καίπερ βλέπων τὰ παλαιωθέντα ἤδη μίση ὑπεκκαίμενα εἰς πάσας τὰς γωνίας τῆς Ἑλλάδος, ἐφρόνει ὅτι οἱ Ἕλληνας ἐξεγειρόμενοι δὲν ἤθελον δυνηθῆ νὰ συντρίψωσι τὸν ζυγὸν τῶν Ὀθωμανῶν. Ἡ αἰφνίδια ἐκρηξίς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἡ ἀνισότης τῶν δυνάμεων ἐθεωρήθη καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔτι τῶν εἰλικρινῶς ποθούντων τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος ὅτι ἤθελε φέρει τὸν ὄλεθρον τῇ Ἑλλάδι. Ἡ Ἑλλάς ὅμως ἐσώθη διὰ τοῦ ἠρωϊσμοῦ καὶ τῆς καρτερίας τῶν τέκνων τῆς, διὰ τῆς ἐξεγέρσεως συμπάσης τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ κόσμου, ὃν ἐξεπολίτευσαν τὰ ἀθάνατα ἔργα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ. Ἡ παντοδύναμος ἀνάμνησις τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης παρήγαγε θαύματα. Πανταχοῦ ἑκάστος ἐν Εὐρώπῃ ἀναπολῶν τὰς ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὄρμησε διὰ τοῦ καλῆμου, διὰ τοῦ λόγου, διὰ τῶν ἔργων εἰς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἑλληνικῆς γῆς.

Ἡ πυρκαϊὰ τῆς σχολῆς τῶν Κυδωνικῶν καὶ τῆς πόλεως ἐξηφάνισεν οὐ μόνον τὰς ἀναμνήσεις τοῦ νέου ἡμῶν φιλελλήνου, ἀλλὰ καὶ τὰς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· διότι μετ' ἐκείνης συνεκατεστράφη καὶ νεαρὸν δένδρον, ὡς διηγεῖται ἐν « Ἀλφῶ Μανουτῶν », ὅπου εἶχε φυτεῖται ἐν τῇ μεγάλῃ αὐλῇ τῆς σχολῆς παρόντων τῶν καθηγητῶν καὶ εὐλογοῦντων τῶν ἑλλήνων ἱερέων, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ἡ ἀδελφὴ του ἐγέννησεν υἱόν. Πλὴν τούτου δὲ κατέστρεψε καὶ ἕτερα δαίγματα τῆς μεγαλοδωρίας του· διότι μετέβαλεν εἰς τέφραν τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην, ἣν ἔπειθε τῇ σχολῇ ὡς ἐνδείξιν εὐγνωμοσύνης καὶ τεκμήριον μνήμης.

Προσθέτομεν δ' εἰς ταῦτα ὅτι ὁ Διδότος εἶχε πέμψει τῇ παρακλήσει τοῦ Κατῆ καὶ Γρηγορίου Σαρράφης εἰς Κυδωνίας τυπογραφεῖον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κωνσταντίνου Τόμπρα, ὁ ὁποῖος ἐπὶ διετίαν εἶχε σπουδάσει ἔλους τοὺς κλάδους τῆς τυπογραφικῆς ἐν τῇ τυπογραφίῳ τοῦ πατρὸς Διδότου ἐν Παρισίοις. Μετὰ τὴν καταστροφὴν δὲ τῶν Κυδωνικῶν ὁ Τόμπρας μετέβη εἰς Πελοπόννησον, ἐνθα ἐπόπου τὰ δελτία τοῦ γράμμου καὶ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, εἶτα δὲ διεύθυνε τὸ νέον τυπογραφεῖον ἐν Ἰδρῶ, ὅπου γενναίως ἀπέστειλεν ὁ Διδότος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξέβόθη ἡ γνωστὴ ἡμερὶς Ὁ Φίλος τοῦ Νόμου, τῷ 1824. Εἶτα τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο ἐκομίσθη εἰς Νεάπολιν.

Ὁ Διδότος ὡσαύτως πρὶν ἢ ἀπέλθῃ εἰς Κυδωνίας εἶχε δωρήσει τῇ παρακλήσει τοῦ Κοραῆ καὶ ἑτέροις Ἑλλήνων εἰς τὴν σχολὴν τῆς Χίου, ἐν ἣ ἐδίδασκον ὁ Βαρδαλάχος καὶ ὁ Βήμβας· τυπογραφεῖον πληρὸς, ὅπου ἠφανίσθη κατὰ

τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως τῆς Χίου τῷ 1822 μετὰ τῆς ἐκεῖ βιβλιοθήκης, συγχειμένης ἐξ 20,000 τόμων. Ὡσαύτως ἕτερον τυπογραφεῖον τοῦ Διδότου συνέστη ἐν Μεσολογίῳ.

Ὅποτεν ἐξεργάγη ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ὁ νέος Διδότος δὲν ἔμεινε ἀδιάφορος εἰς τὸν μέγαν ἐξολοθρευτικὸν ἀγῶνα μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, ἀλλ' ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐν Εὐρώπῃ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων κινήσεως, καὶ πρῶτος δι' ἐντύπου προσκλήσεως ἐκάλεσεν εἰς συλλογὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐν Εὐρώπῃ δυναμένους. Ἡ πράσκησις του δ' ἐκείνη ἀπανταχοῦ γενομένη ἀποδεκτὴ παρεσκεύασε τὸ περιβόητον Φιλελληνικὸν Κομητᾶτον τῶν Παρισίων, ὅπου παρέσχε τῇ Ἑλλάδι μεγάλας ὑλικὰς καὶ ἠθικὰς ὑπηρεσίας. Ἰδοὺ δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν αὐτοῦ, τῶν εὐγενῶν ἐκείνων ὑπερασπιστῶν, οἵτινες τογχάνουσι τῆς αἰδέου εὐγνωμοσύνης τῶν Ἑλλήνων : Larochefoucauld-Liancour, de Chateaubriand, les ducs de Fitz-James, de Choiseul, de Dalberg, de Broglie, οἱ κόμητες de Saint-Aulaire, Mathieu Dumas, Sebastiani, Alexandre de la Barde, de Lameth, d'Hancourt, de Staël, Laffite, Villemain, Renamin, Dolessert, Eynard, Laine de la Ville-l'Évêque, André Cotier καὶ Ternaux aîné. Ἐπὶ 5 ἔτη ὁ Τερνῶ ἦτο πρόεδρος, ὁ δὲ Ἀμβρόσιος Φ. Διδότος γραμματεὺς, ἐγγράφως συνδρομὴν 3,000 φράγκων.

Ἐν τῷ Κομητᾶτι τούτῳ, ὁ ἐνάρετος καὶ φιλόπατρις Κοραῆς δὲν ἐλησημονήθη· εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ἡ διανομὴ τῶν βοηθημάτων. Σημεῖωσις δὲ συντεταγμένη ὑπὸ τοῦ Διδότου ἀναφέρει τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Κοραῆ. « Ὁ Κοραῆς, οὕτινος αἱ ἀρεταὶ εἰσι γνωστὰι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, πανταχοῦ ἐκτιμώμενοι, ἐπιφορτίζεται νὰ διανεμῇ τὰ βοηθήματα εἰς τοὺς ἐν Παρισίοις Ἑλληνας. Τὸ περίσσευμα δὲ θέλει χρησιμεύσει, ὅπως χρηρηθῆ τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει πᾶσα συνδρομὴ, ἣν ἤθελον ἀπαιτήσῃ αἱ πολιτικαὶ περιστάσεις. »

Ἡ τελευταία φράσις δὲν ἐτέθη ἀσκόπως, διότι καὶ ὁ Διδότος ἐπέσβευσεν ὅτι ἡμετὰ τοσοῦτους κλονισμοὺς τῆς Εὐρώπης ἐπελοῦσα ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐξεργάγη ἐν οὐ θέοντι χρόνῳ. Μετὰ φρονήσεως λοιπὸν ἔπρεπε τις πολιτευόμενος νὰ πράνῃ τὰς ἀνησυχίας τῶν κυβερνήσεων, αἵτινες ἀπανταχοῦ, ἰδίᾳ δ' ἐν Γαλλίᾳ ἐφοβοῦντο, ὅτι ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ ταραχὴν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἐπρεπε δὲ νὰ προσελκύσῃ τὰ γενναῖα αἰσθητάματα τοῦ Καρόλου Ι', καὶ νὰ συνδέσῃ τὸν καθολικὸν κλήρον πρὸς ὑπόθεσιν οὐχὶ τοπικὴν, ἀλλὰ κοινὴν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Διδότος πλὴν τῶν τοιοῦτων προσπαθειῶν του ὑπῆρέτησε τῇ Ἑλλάδι καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως διαφόρων πολιτικῶν φυλλαδίων, ἐκδοθέντων ἐν τῇ τυπογραφίῳ του. Ἐπὶ τέλους οἱ

ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν φιλελλήνων ἐστέφθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας. Ἡ Ἑλλάς ἐκηρύχθη αὐτόνομος.

Ὁ Διδότος δὲν ἔπαυσεν ἕκτοτε μερμυῶν ὑπὲρ τῆς εὐμερίας αὐτῆς. Τὸν οἶκον αὐτοῦ εἶχεν ἀνεφθάρμενον παντὶ θέλοντι νὰ διδαχθῆ τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Ἐν τῷ τυπογραφίῳ αὐτοῦ ἠσκήθησαν οἱ πρῶτοι τῆς Ἑλλάδος τυπογράφοι, ἐν οἷς ὁ Ἀνδρέας Κορομηλάς. Ὅτε δὲ τῷ 1830 ἰδρύθη ἡ βασιλικὴ τυπογραφία, ὁ Διδότος ἐπρομήθευσε στοιχεῖα ἐκ τοῦ χυτηρίου του καὶ μηχανικὸν πιεστήριον.

Ὁ Διδότος πλὴν τούτων ὑπῆρέτησε τῷ Ἑλληνισμῷ καὶ ὡς διευθυντῆς ἐνὸς τῶν μεγαλειτέρων τυπογραφείων τῆς Εὐρώπης, καὶ ὡς λόγιος ἀνὴρ. Διότι ἐν τῷ τυπογραφίῳ αὐτοῦ ἐγένετο ἡ νῆξ ἐκδόσεως τοῦ Θεσσαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, οὕτινος βάσις ἐχρησίμευσεν ὁ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Κατὰ τὴν ἐκδοσιν ταύτην τὴν ἀρξαμένην τῷ 1821 καὶ περατωθεῖσαν τῷ 1866 εἰς 9 τόμους εἰς φύλλον, εἶχε παραλάβει συνεργάτας τοὺς διασημοτέρους ἑλληνιστὰς Γάλλους καὶ Γερμανοὺς, ἐν οἷς τὸν Ast, Boissonade, Cramer, Hase, Jacobs, Osann, Rost, Schœfer, Struve, Tafel καὶ ἄλλους, οἵτινες προσήνεγον τὰς γνώσεις των ἐμφυχωθέντες ὑπὸ τοῦ ζήλου τοῦ ἐκδότου· οἱ ἀδελφοὶ δὲ Dindorff, καθοδηγεῖται ἐν Λειψίᾳ, εἶχον τὴν διεύθυνσιν κοινῶς μετὰ τοῦ Hase τῆς ἐπιχειρήσεως, ἦτις τὸ πρῶτον ἤρξατο ὑπὸ τὸν Sinner καὶ Fix. Ἀδελφὸς δ' οὗτος ὁ Διδότος ἐξηρνήθη τὰς σημειώσεις καὶ προσθήκας, ἃς ὁ Ἑρρίκος Στέφανος ἰδιοχειρῶς εἶχε γράψῃ ἐπὶ ἀντιτύπου εὐρισκομένου νῦν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης.

Ὡσαύτως διὰ τῶν πλουσίων μέσων, ἅτινα διέθετεν, ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσιν Βιβλιοθήκης τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, εἰς ἣν εἰργάσθησαν ὡσαύτως ἑλληνιστὰι διάσημοι, καὶ ἦς ἄχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 22 τόμοι.

Αἱ φροντίδες καὶ ἀσχολίαι τοῦ Διδότου περὶ τὴν ἐκδοσιν τοιοῦτων συγγραμμάτων καὶ περὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ τυπογραφείου, δὲν ἀπεκόλλουν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ν' ἀσχολῆται περὶ φιλολογικὰ ἔργα. Ὅτῳ τῷ 1826 ἐδημοσίευσε τὰς σημειώσεις τῆς περιηγήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀνατολὴν (Note d'un voyage dans le Levant), ἔγραψε δὲ τὸ καὶ τὸ 1844 κερ. τῆς Περιηγήσεως εἰς Ἑλλάδα τοῦ Rouquerville, περιέχον περιγραφὴν τῆς Λακωνίας καὶ Σπάρτης. Τῷ 1833 ἐδημοσίευσε μετὰφρασιν τοῦ Θουκυδίδου, ἣν ἤρξατο ν' ἀνατυπῶν μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, δημοσιεύσας τὸν α' τόμον τῷ 1872.

Κατὰ τὸ παρελθὸν δ' ἔτος ἐδημοσίευσε τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ σύγγραμμα Ἀλφῶ Μανουτίου καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν Βρετάνῃ, περιέχον 650 σελ., ἐν ᾧ περιέχεται μεγάλη ἀλληλογραφία ἀνένδου

τος των ελλήνων προσφύγων εν Ιταλία, ιδίαι δὲ ἡ τοῦ Μάρκου Μουσούρου. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο σύγγραμμα ἔγραψεν ὀρθοῦς ἐκ τοῦ συγγραμματος τοῦ Εγγυῖ 'Ο Ἑλλητισμός ἐν Γαλλία.

Ὁ Διδότας ὑπῆρξεν ὡσαύτως εἰς τῶν σπουδαιοτέρων θεμελιωτῶν τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλία.

Τὸ φίλεργον τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ ἡ φιλομάθεια ἔσχον τελευταῖον ἐπιφανῆ ἀνταμοιβήν, διότι ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ ἀνδρὸς, ἐκάλεσεν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Chénier τῷ 1872, ἀλλὰ τῆς ἀνταμοιβῆς ταύτης καὶ τῆς χαρᾶς δὲν ἀπήλαυσεν ἐπὶ μακρὸν, διότι ὁ θάνατος ἀνῆρπασεν αὐτὸν τῇ 22 Φεβρουαρίου 1876, ἄγοντά τὸ 86 ἔτος τῆς ηλικίας του καὶ τὸ 66 τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγελματῆς του.

Κατὰ τὴν κηδείαν του συνέρρευον ἄπειρον πλῆθος ὕπως κηδεύσῃ ἀνδρα εὐεργετικῶν, λόγιον, μετρίφρονι, ἔμπορον εὐθὺν καὶ ἐντιμον. Ἡ ἐν Παρισίοις ἑλληνικὴ κοινότης ἐκόμισε τῷ νεκρῷ στέφανον, ὃ δ' ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις Δεληγιάννης ἐκράτει μίαν τῶν ταινιῶν τοῦ φερέτρου, καὶ ἀνέμνησε δι' ὀλίγων ἐπιταφίων λέξεων τὰς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὑπηρεσίας τοῦ ἀνδρὸς. Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ φιλέλληρος, ἐπεφόρτισε τὸν ἐπιτετραμμένον νὰ ἐκφράσῃ ἐκ μέρους αὐτῆς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους συλλυπητήρια εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ θανόντος.

Καὶ πολὺ ὅμως πρότερον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, τὸ μηδέποτε ἐπιλανθάνομενον τῶν χρηρηγηθεισῶν αὐτῷ εὐεργεσιῶν, εἶχεν ἐκδηλώσει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Ἀμβρόσιον Φ. Διδόταν δι' ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, ἣν παρεσκευάσεν αὐτῷ ἐπισκεφθέντι τῷ 1839 μετὰ τῆς γυναικὸς του τὰς Ἀθήνας, ἃς ἐπανεβλεπε μετὰ 20 ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ περιηγήσεως ὕστερον δὲ εἰς μίαν τῶν ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐδόθη τὸ ἔνομα ὁδὸς Διδότου. Εἶχε δὲ ἀπονεμηθῆ εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 1835 ἔτι ἔτους καὶ τὴ ἑλληνικὸν παράσημον τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Σωτήρος.

Α. ΜΗΝΙΑΡΗΣ.

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΓ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ὁκτώβρι καὶ δὲν ἔσπειρες; ὀκτὼ σωροὺς δὲν ἔκαμες. Ὁ Ὀκτώβριος θεωρεῖται ὡς καταλληλότετος μὴν πρὸς σπορὰν τῶν πρωϊμῶν δημητριακῶν καρπῶν, ἡ δὲ ἀργότερον γενομένη σπορὰ εἶναι, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄγονος.

Τ' ἁγίου Λουκά, σπειρε τὴ κοικιά. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Λουκά τελεῖται τὴν 18 Ὀκτωβρίου.

Τὸ καλοκαιράκι τ' αἰ Δημητρίου, ἢ: Ἀι Δημητράκη, μικρὸ καλοκαιράκι. Οὕτως ἀποκαλοῦνται ὀλίγαι ἡμέραι πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου (28 Ὀκτωβρίου), καθ' ἃς ὁ καιρὸς εἶναι εὖδιος καὶ σχεδὸν θερινός. Αἱ ἀλικουρίδες ἡμέραι τῶν ἀρχαίων. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου οἱ ποιμένες μεταβαίνουν εἰς τὰς χειμερινὰς αὐτῶν νομάς, ἃς καταλείπουν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου (23 Ἀπριλίου).

ΛΗΘΕΙΑΙ

Τὸ λαλεῖν πολλὰ καὶ καλῶς εἶναι τοῦ εὐφυοῦς πλεονέκτημα· τὸ λαλεῖν ὀλίγα καὶ καλῶς, χαρακτηριστικὸν τοῦ φρονιμοῦ· τὸ λαλεῖν πολλὰ καὶ κακῶς, ἐλάττωμα τοῦ ἀδολέσχου· τὸ λαλεῖν ὀλίγα καὶ κακῶς, χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνοήτου. (Larouchoussoukl.)

Μισητῆς ἐλευθερίας δὲν ἐφάνη κανεὶς ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον· διότι ἡ ἐλευθερία εἶναι αἰσθημα βιζωμένον εἰς ὅλων τὰς ψυχὰς ἀπὸ τὸν ἕστις μᾶς ἐπλάσεν αὐτεξουσίους· ἀλλ' ἀπὸ τοῦς ἐπαγγελλομένους φίλους αὐτῆς ὀλίγοι τὴν γνωρίζουν. Ἄλλοι τὴν ἐπιθυμοῦν διὰ μόνους ἑαυτούς· ἄλλοι τὴν συγχέουν μετὰ τὴν ἀκολασίαν, νομίζοντες ἐλευθερίαν τὴν ὁρασότητα νὰ μὴ σέβωνται τοὺς νόμους, μηδὲ νὰ πείθωνται εἰς τοὺς ὑπηρετὰς τῶν νόμων, τοὺς ἄρχοντας. Ἄν ἐδιδάσκοντο παιδιόθεν εἰς τὰ σχολεῖα τὴν ἐπιστήμην αὐτῆς, ἤθελαν καταπεισθῆναι ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία περιέχεται εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια. «Ἀνθρώπων μηδενὸς μῆτε τύραννον μῆτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάναι.» (Κοραῆς.)

Ο ΨΑΡΑΣ ΚΑΙ Η ΒΑΡΚΟΥΛΑ ΤΟΥ

Φύσα, φύσα, ζεφυράκη, Μὲ φτερούγα δροσερῆ, Φύσα, φύσα τὸ πανάκι Τῆς βαρκούλας μου καὶ σύ. Καθὼς σχίζου τὰ κουπιὰ μου Τ' ἀσημόχυτα νερά, Τρέχα, σὺ περιστέρα μου, Ὡς τοῦ πελάου τὴν ἀγκαλιά. . . . Δὲν γυρεύ' ἐγὼ ὃ καυμένους Ἄπ' τὴν κόσμον θησαυροὺς, Πλούσιος εἶμαι, εὐτυχισμένος Νὰ ψαρεύω ἔς τοὺς γιγλοῦς.

Φύσα, φύσα, ζεφυράκη, Μὲ φτερούγα δροσερῆ, Φύσα, φύσα τὸ πανάκι Τῆς βαρκούλας μου καὶ σύ.

Δὲν μὲ σκιάζουν τὰ σκοτάδια Καὶ τῆς θάλασσας ὃ ἀφρός, Ἐχω τᾶστρα συγγενάδια, Εἰς τὰ βάθη τῆς νυχτὸς.

Ἐχω αὐτὸ τὸ φεγγαράκι, Ποῦ μ' ἀγάπη ἀδελφικῆ, Τὸ φτωχὸ μου τὸ πανάκι Λὲς ποῦ σκύφτει καὶ φιλεῖ.

Καὶ τ' ἀηδόνι, ὅπου μονάχο Μὲ μελωδικὴ λαλιά, Ἄπ' τὸν ἔρημο τὸ βράχο Μοῦ μαγεύει τὰ νερά.

Καὶ τὸ κύμα, ὅπου φιλιώντας Τῆς βαρκούλας τὸ πλευρὸ, Καὶ αὐτὸ φεύγει, χαίρετῶντας Μ' ἕνα φλιφλισμα γλυκὸ. . . .

Φύσα, φύσα, ζεφυράκη, Μὲ φτερούγα δροσερῆ, Φύσα, φύσα τὸ πανάκι Τῆς βαρκούλας μου καὶ σύ.

Εἰς τὸ πέλαγο γυρίζω Μέρα νύχτα τ' ὄρανό. . . . Μὲ τὸν ἔρω μου βαντίζω Τὸ ψωμί ποῦ θὰ γευθῶ. . . .

Δίνει ὃ γλάρος, ποῦ πετάει, Εἰς ἐμὲ παρηγοριά, Τὸ δελφίνι, ποῦ βουτάει Εἰς τὴν πλώρη μου ἐμπροστά. . . .

Ὡς τὸ πανί σου τώρα ἀφίνει Κάθε ἐλπίδα τὸ κουπί. . . . Τρέχα, ὃ ζέφυρος τοῦ δίνει Δροσερώτατη πνοή.

Μὲ τὸ κύμα τώρα παίζε, Φίλε δέλφινα καὶ σύ, Τρέξε γλάρε, ὀπίσω τρέξε Ὡς τὸ μικρὸ μου τὸ πανί.

Γεῖά σας δένδρα καὶ λουλούδια, Μοσκομύριστο γιαλὸ, Τάχα τώμορφα τραγούδια Θὰ γυρίσω νὰ σὰς πῶ;

Τρέχει, φεύγει τ' ἀκρογιάλι, Φεύγει, ἄν τὴν ἀστραπή. . . . Δὲν γροικᾷ πλεῖα τὸ πηδάλι, Ἢ βαρκουλά μου ἢ φτωχά. . . .

Ἄστρα δολόχρυσά, βοηθᾶτε, Φεγγαράκι μου λαμπρὸ,

Πέστε, ἀδέλφια, ποῦ μὲ πάτε; . . . Μὴ μ' ἀφήστε νὰ χαθῶ.

Ἄχ, βαστάτε αὐτὸ τὸ κύμα Ποῦ σηκώνεται ψηλὰ, Αὐτὸ, νὰ, ὄα γένη μνήμα, Τοῦ καυμένου τοῦ ψαρά. . . .

Ποῖς τὰ νιάτα σου θὰ κλάψη Ποῖς, ἀνίσως καὶ πνιγῆς; Μαῦρα ρούχα ποῖς θὰ βάλῃ Γιά τ' ἐσένα; . . . ὦϊμὲ, κανεὶς!

Χάρου, κόσμε, τὰ καλά σου, Πλούτη, δόξαις, ὠμορφιαίς Ὁ φτωχὸς ἔς τὴν ἀγκαλιά σου Μετρεῖ μέραις Ὀλιβεραίς. . . .

Χάρου γῆ θεοπλασμένη Γιά τὸν πλοῦσιο μοναχά. . . . Μιά ψυχὴ βασανισμένη, Φεύγει καὶ σὲ λημονά.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς καταλληλοτέρας τοῦ κοιτῶνος διαθέσεως καὶ περὶ κλίνης.

Ὁ κοιτῶν, δασαίς εἶναι ἐφικτὴ ἡ ἐκλογὴ, πρέπει νὰ ἐκλέγεται εὐρύχωρος, εὐάερος καὶ μακρὰν παντὸς ὀρθοῦς ἢ δὲ πρὸς τὸν δρίζοντα ὁέσις αὐτοῦ ἐξαρτᾶται, ὡς εἴρηται, ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων τῆς πόλεως φυσικῶν καταστάσεων. Τὰ παράθυρα αὐτοῦ πρέπει νὰ μένωσιν ἀνοικτὰ καθ' ἕκασταν τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας, νὰ κλειώνται δὲ ἐν τε ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς ἐξοχαῖς ἐν ὄρα μὲν χειμῶνος εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, βραδυτέρου δὲ ἐν ὄρα θέρους ἢ προφύλαξις δὲ αὐτῆ ἐστὶν ἰδίως ἀναπόφευκτος εἰς τὰς ἐλώδεις χώρας. Τοῦτο δὲ διότι ὁ ἀήρ τῆς νυκτὸς ψυχρὸς ὢν, ὑγρὸς, συμπυκνωμένος, καὶ πεπληρωμένος ἐνίοτε ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ λίαν ἐπιβλαβῶς καθ' ὕπνον· καθότι ἡ ἀπορρόφησις ἐστὶ πολλῶ δραστηριωτέρα καθ' ὕπνον ἢ ἐν ἐγρηγόρσει· ἐπαυξάνεται μάλιστα ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε λίαν ἐπικίνδυνον ἀποβαίνει νὰ κοιμηθῆ τις εἰς ἀτμοσφαιραν νοσώδη, πηλοσίον ἔλους, εἰς ἀνατομικὴν θάλαμον κ.τ.λ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ κοιτῶνες πρέπει νὰ κείνται εἰς ἀρκετὸν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὕψος ἵνα προφυλάσσωνται ἐφ' ὅσον τὸ δυνατόν ἀπὸ τῆς ὑγρασίας. Οὕτως ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τῶν ρευματισμῶν καὶ ἐτέρων νοσημάτων ἀφειλομένων εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ ὑγροῦ ψύχους. Ἐπὶ τέλους ἀνάγκη πᾶσα ν' ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος πᾶν ὃ,τι φθίρει τὸν ἀναπνεόμενον ἀέρα, ἢ διατηρεῖ περὶ τὴν κλίνην τὸν ἐκπνεό-

Ι. Α. Μενούτος.

μενον. Δὲν συμφέρει ἐπομένως νὰ θερμαίνωμεν τεχνητῶς τὴν κοιτῶνα, ἢ νὰ τηρῶμεν ἐν αὐτῷ ἀνημένην λυχνίαν, ἢ φυτὰ, ἢ ἀνθή, ἢ ζῶια κ.τ.λ. Τὰ δὲ παραπετάσματα τῆς κλίνης διαμενέτωσαν ἀνοικτά.

Τὰ παιδία καὶ οἱ ἐφηβοὶ δεόν νὰ κοιμῶνται ἐπὶ σκληρῆς στρωμνῆς· οἱ διάγοντες καθεστῆκῶτα βίον, καὶ μάλιστα ἔταν παρῆλθεν ἡ παιδικὴ αὐτῶν ηλικία δύνανται νὰ κοιμῶνται ἐπὶ μαλακωτέρας στρωμνῆς. Ἀπασῶν δὲ τῶν στρωμνῶν προκριτωτέρα ἐστὶν ἡ διὰ τριχῶν καὶ ξηρῶν φυτικῶν οὐσιῶν πεπληρωμένη, ἥτοι φύλλων ἀραβοσίτου, ἀγύρου ἐκ βρώμου, φύλλων πτέριδος κ.τ.λ. Δέον ὅμως ὅπως ἀλλάσσονται αἱ φυτικαὶ αὐταὶ οὐσίαι δις τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους. Αἱ διὰ πτίλων πεπληρωμέναι στρωμναὶ εἰσὶν ἐπιβλαβεῖς· τὰ προσκεφάλαια ἔστωσαν ἐπίσης σκληρὰ, ὑψηλὰ κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ ἐκ τριχῶν πεπληρωμένα. Τὰ ὑφάσματα δι' ὧν καλύπτομεν ἐν ὕπνῳ τὸ ἡμέτερον σῶμα, ἥτοι ἐφαπλώματα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔστωσαν θερμὰ ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἐλαφρὰ συνάμα, τὰ δὲ ἐνδύματα μεθ' ὧν κατακλινόμεθα δεόν νὰ μὴ συσφίγγωσιν οὐδὲν τοῦ σώματος μέλος. Πρέπει νὰ ἐκθέτωμεν καθ' ἑκάστην εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον τὰς στρωμνάς, τὰ ἐφαπλώματα, τὰς σινδῶνας καὶ τὰ λοιπὰ ὑφάσματα τὰ χρησιμεύοντα ἐν ὥρῳ ὕπνου κ.τ.λ.

Κατὰ τὰ δύο πρῶτα τῆς ηλικίας ἔτη οὐδόλως συμφέρει νὰ μεταχειρίζομεθα τὰς διὰ μαλλίων, καὶ μάλιστα τὰς διὰ πτίλων, πεπληρωμένας στρωμνάς· καθότι, πλὴν τῶν λοιπῶν ἐν τῷ περὶ ἐνδύματων κεφαλαίῳ ἐκτεθέντων λόγων, δυσκόλως δύναμεθα νὰ τηρήσωμεν ταύτας ἀρκούντως καθαράς· ἄλλως τε δεόν ὅπως συνειθίζωμεν ἀπὸ τῆς νηπιακῆς αὐτῆς ηλικίας μετὰ τῶν ἐπιγυουσῶν τὴν κλίσιν ἔξω. Ἡ κλίνη τοῦ παιδὸς πρέπει νὰ ἔχη τοιαύτην θέσιν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὥστε τὸ φῶς νὰ προσπίπτῃ εἰς ταύτην ἐκ τῶν πρῶτων. Τὰ παιδία πρέπει νὰ κοιμῶνται μετὰ γυμνῆς τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦλάχιστον ἐλαφρῶς μόνον ἔχοντα κεκαλυμμένην αὐτήν· οὕτω προλαμβάνομεν τὰς ἀμυγδαλίτιδας, τὰς ὀδονταλγίας, τὰς ὀφθαλμίας καὶ λοιπὰ νοσήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται τὰ συνειθισκόμενα μετὰ κεκαλυμμένης τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀναγκάζομενα τυχαίως ν' ἀποκαλύψωσι ταύτην. Ἡ κακίστη συνήθεια τοῦ καλύπτειν τὴν κεφαλὴν τῶν παιδίων διὰ θερμῶν καλυπτρῶν, προκαλουσῶν τὴν ἐφίδρωσιν τοῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ σώματος, ἐστὶ τὸ κυριώτερον αἴτιον τῶν κατὰ τὸ μέρος αὐτὸ ἐξανθημάτων, προδιαθέτει δὲ καὶ εἰς ἐγκεφαλικὰς συμφορὰς κ.τ.τ.

Ἐρωτηθεὶς ὁ Πυθαγόρας ἔτις δεῖ ἀγνωμονοῦσθαι κατὰ τὴν προσφύρασθαι, ἀπεκρίνατο ὡς μετρή. »

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἡ κόπρος τῶν ἵππων ὡς τροφή τῶν βοῶν.

Πρὸ 450 ἐτῶν ἐν Σουηδίᾳ γηραιὸς τις γεωπόνοσ εἶχε συμβουλεύσει νὰ δίδεται εἰς τὰς ἀγελάδας πρὸς τροφήν ἢ κόπρος τῶν ἵππων, ὅπως παράγωσι πολὺ καὶ καλὸν γάλα. Ἡ συμβουλὴ αὕτη, προὐδὸν μακρῆς πείρας, δὲν ἠξιώθη μεγάλης προσοχῆς. Νεωστὶ ὅμως ἐτέθη ἐν χρήσει ὑπὸ τοῦ Σβάρτζ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ὀσγὸδλανδ τῆς Σουηδίας καὶ παρήγαγεν ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα. Ὁ κτηματίας οὗτος, συμβάσας κατὰ τὸ 1868 παντελοῦς ἀκαρπίας, ἐνῶ ἠτοιμάζετο, ὅπως πάντες οἱ ἐκεῖ γεωπόνοι, νὰ ἐλαττώσῃ σπουδαίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγελάδων του, ἀνεμνήσθη τῆς συμβουλῆς περὶ τῆς χρησιμότητος τῆς ἵππειας κόπρου ὡς τροφῆς τῶν βοῶν, εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς παρατηρήσει, ὅτι τινὲς τῶν βοῶν του ἔτρωγον ἐνίοτε ἵππειαν κόπρον, καίτοι ἦσαν κεκορεσμένοι τροφῆς. Ἀπεπειράθη λοιπὸν νὰ δώσῃ εἰς τὰς ἀγελάδας του τὴν νέαν ταύτην τροφήν καὶ παρατήρησεν, ὅτι τινὲς μὲν τοῦτων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἄλλαι δὲ μετὰ τινὲς δισταγμοὺς, ἐπὶ τέλους δὲ ὅλαι ἀνεξαιρέτως ἠὲ χαριστοῦντο ἐκ τῆς τροφῆς ταύτης· οὕτω δὲ κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὰς ἀγελάδας του κατὰ τὴν ἀφορίαν τοῦ 1868, ἐξηκολούθησε δ' ἔκτοτε δίδων καθ' ἑκάστην εἰς αὐτὰς ποσὸν κόπρου ἴσον πρὸς 1 1/2 δυν ἀγύρου. Ἴππος δὲ καλῶς τρεφόμενος παρέχει καθ' ἕν χρόνον ἡσυχάζει εἰς 24 ὥρας κόπρον δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ διὰ πέντε ἀγελάδας. Κατὰ τὰ ἔτη καθ' ἃ ἡ τιμὴ τοῦ ἀγύρου αὐξάνει δύναται νὰ γίνῃ εὐδοκίμως χρῆσις τῆς ἵππειας κόπρου. Ὁ Σβάρτζ δὲ λέγει, ὅτι εὖρε τὴν κόπρον ταύτην καὶ διὰ τὰ εὐφορὰ ἔτη τόσον χρησίμων, ὥστε οὐδόλως περνατεῖται αὐτῆς. Βεβαίως δὲ ὅτι οὐδέποτε παρατήρησε κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτῆς βλαβερὰν ἐπίδρασιν οὔτε ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ γάλακτος, οὔτε ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν ἀγελάδων.

Πρὸς τοὺς θέλοντας ν' ἀποπειραθῶσι τὴν χρῆσιν τῆς τροφῆς ταύτης διὰ τοὺς βόας, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ κόπρος ἀνάγκη νὰ συλλέγηται εἰς τὸν σταῦλον τῶν ἵππων καὶ νὰ δίδεται εἰς τοὺς βόας τὴν αὐτὴν ἢ τὴν ἐπομένην τὸ πολὺ ἡμέραν (πάντοτε πρόσφατος) μεμιγμένη μετ' ἄλλων τροφῶν ἢ ἀμιγῆς, πάντοτε ὅμως πεπασμένη διὰ μικροῦ ποσοῦ ἀγύρου. Κατ' ἀρχὰς πολλὰ ἀγελάδες δὲν θέλουσι νὰ φάγωσι· τότε δίδεται ὀλίγη κόπρος μετὰ πολλῶν ἀγύρων, μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν μεταβάλλεται ἢ ἀναλογία, ἀξαναμένου τοῦ ποσοῦ τῆς κόπρου. Παρατηρήθη δὲ, ὅτι πολλὰ ἀγελάδες τρώγουσιν αὐτὴν καὶ ὅλως ἀμιγῆ.

Σ. Μ.